Ársskýrsla 2020

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Ljósmynd á kápu: Oscar Bjarnason

Ljósmyndir af starfsfólki og stjórn: Birgir Ísleifur Gunnarsson

Hönnun og umbrot: Hermann Sigurðsson

Efnisyfirlit

Ávarp stjórnarformanns 4
Um sjóðinn 6
Ávöxtun og þróun markaða 7
Iðgjöld og lífeyrir 8
Rekstur og áætlun 10
Áhættustefna 11
Fjárfestingarstefna 12
Tryggingafræðileg staða 13
Verðbréfaeign og fjárfestingar 14
Sjóðfélagalán 15
Séreignardeild og tilgreind séreignadeild 16
Stjórn 18
Starfsmenn 19
Stjórnarháttayfirlýsing 20
Hluthafastefna 22
Gagnsæi og nýliðun 23
Stefna um samfélagslega ábyrgð 24
Ársreikningur 29
Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra 30
Áritun óháðs endurskoðanda 33
Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris 36
Efnahagsreikningur 37
Sjóðstreymisyfirlit 38
Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris 39
Efnahagsreikningur deilda 40
Sjóðstreymisyfirlit deilda 41
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 42
Skýringar 43

Ávarp stjórnarformanns

Staða Lífsverks í dag

Eignasafn Lífsverks stækkaði verulega á árinu 2020 og var um 123 milljarðar króna í árslok. Örum vexti sjóðsins má þakka góðri ávöxtun, fjölgun sjóðfélaga og lágri lífeyrisbyrði. Áframhaldandi vöxtur er fyrirsjáanlegur sem gefur okkur tækifæri til að horfa fram á veg. Nú blasir við okkur sú staðreynd að raunávöxtun tryggra verðbréfa og sjóðfélagalána hefur hríðlækkað. Því mun starfsemi sjóðsins í auknum mæli snúast um mat á heldur áhættusamari fjárfestingarkostum eins og hlutabréfum, sem knýr á um umfangsmikla greiningarvinnu innan sjóðsins. Ein varða á þeirri leið að efla innra starf er ráðning áhættustjóra Lífsverks, en nú verða þrír sérfræðingar í eigna- og áhættustýringu starfandi hjá sjóðnum.

Stefna sjóðsins til framtíðar

Góðir hlutir gerast hægt hjá lífeyrissjóðum og segja má að mörkuð stefna Lífsverks um að fjölga sjóðfélögum og efla eignastýringu sjóðsins beri nú ávöxt. Þegar horft er til næstu 10 ára er sýnt að sjóðurinn mun ráða yfir stækkandi safni eigna sem ekki teljast til tryggra verðbréfa. Áhugi er á því hjá stjórn Lífsverks að efla enn frekar faglegt starf sjóðsins og eftir atvikum skoða samvinnu við aðra sjóði til að auka greiningargetu og stærðarhagkvæmni.

Ávöxtun eignasafns og eignastýring

Árið 2020 var gjöfult á verðbréfamörkuðum þrátt fyrir samdrátt í hagkerfum heimsins. Hrein raunávöxtun samtryggingar var 9,3% á árinu og meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár er 5,1%. Það kom sér vel í niðursveiflunni í upphafi heimsfaraldursins að eignasafn Lífsverks er áhættuminna en gengur og gerist hjá íslenskum lífeyrissjóðum, en það er ekki síður gleðiefni að eignir sjóðsins hækkuðu mikið í uppsveiflunni sem hófst á öðrum ársfjórðungi.

Ávöxtun séreignarsafna var góð á árinu, m.a. vegna góðrar ávöxtunar hlutabréfa þegar leið á árið. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar stærstu ávöxtunarleiðarinnar, Lífsverk 2, er 5,1% síðastliðin fimm ár.

Breytt landslag

Inngrip stærstu seðlabanka heims síðustu árin valda því að raunávöxtun tryggra verðbréfa er víðast hvar neikvæð í hinum vestræna heimi. Þessi inngrip hafa eðli málsins samkvæmt stutt við verðbréfamarkaði sem nú hafa hækkað í 12 ár samfelllt frá vormánuðum árið 2009. Við þessar aðstæður er það stór áskorun fyrir okkur sem erum í forsvari fyrir lífeyrissjóði á Íslandi að skila 3,5% raunávöxtun til langs tíma eins og miðað er við í lögum. Breytt landslag í fjárfestingarumhverfinu gerir það að verkum að þekking sérhæfðs starfsfólks Lífsverks og þeirra sem þjónusta sjóðinn skiptir höfuðmáli, bæði hvað varðar val á fjárfestingum og notkun áhættuvarna. Leiðin fram á við er vaxandi fagmennska og sérhæfing í innra starfi sjóðsins.

Sjóðfélagalán

Hlutfall lána til sjóðfélaga af eignasafni samtryggingardeildar hefur lækkað síðustu misseri og var það 16% í lok árs 2020. Enn ber nokkuð á uppgreiðslum lána en þess er vænst að jafnvægi náist árið 2021. Ekki hefur borið á auknum útlánatöpum í kjölfar heimsfaraldursins.

Tryggingafræðileg staða

Í lok ársins 2020 var tryggingafræðileg staða heildarskuldbindinga jákvæð um 1,2% og batnar hún um rúmt 1% frá fyrra ári. Staða framtíðarskuldbindinga var neikvæð um -0,9%, en er þó innan settra marka.

Rekstur sjóðsins

Nú þegar nýr áhættustjóri bætist í hópinn hjá Lífsverki starfa níu starfsmenn hjá sjóðnum í fullu starfi og er þriðjungur þeirra með sérhæfingu í eigna- og áhættustýringu. Rekstrarkostnaður var innan áætlunar árið 2020 og hækkaði sáralítið á milli ára. Sjóðfélagar njóta í vaxandi mæli hagkvæmni stærðarinnar og er hlutfall rekstrarkostnaðar af eignum sjóðsins nú 0,25% en var 0,29% árið áður. Góð ávöxtun eigna sjóðsins leiðir hins vegar til hækkunar fjárfestingargjalda sem greidd eru til ytri aðila árið 2020. Fjárfestingargjöld eru að jafnaði ákveðið hlutfall af eignum í stýringu og munu því fjárhæðir þóknana líklega hækka í framtíðinni. Fjölgun sérfræðinga í starfi fyrir sjóðinn vinnur á móti þessari þróun þannig að fastur kostnaður kemur í stað kostnaðar sem vex í réttu hlutfalli við eignir.

Þakkir

Starfsemin árið 2020 gekk snurðulaust fyrir sig í heimsfaraldrinum en starfsmenn Lífsverks hafa unnið í tveimur hópum og blessunarlega sloppið við veikindi. Við í stjórn Lífsverks þökkum starfsmönnum sjóðsins góð störf á árinu 2020. Vaxandi umsvif og velgengni sjóðsins eru merki um árangur af frábæru starfi starfsmanna sjóðsins. Framtíð sjóðsins er í góðum höndum ykkar.

Björn Ágúst Björnsson,
formaður stjórnar Lífsverks

Um sjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður var stofnaður árið 1954 af Verkfræðingafélagi Íslands og hét sjóðurinn þá Lífeyrissjóður Verkfræðingafélags Íslands og síðar Lífeyrissjóður verkfræðinga. Sjóðurinn var fyrsti lífeyrissjóðurinn sem byggði á aldurstengdum réttindum og tók upp sjóðfélagalýðræði. Stjórn sjóðsins er öll skipuð sjóðfélögum sem kosnir eru í rafrænu stjórnarkjöri, þar sem allir sjóðfélagar hafa kosningarétt.

Lífsverk er blandaður lífeyrissjóður sem starfrækir **samtryggingardeild og séreignar- og tilgreinda séreignardeild**. Sjóðurinn tekur bæði við skylduiðgjaldi í lífeyrissjóð og viðbótarlífeyrisparnaði. Í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild býður sjóðurinn þrjár ávöxtunarleiðir með mismunandi áhættustigi, Lífsverk 1, Lífsverk 2 og Lífsverk 3. Í samtryggingardeild stendur sjóðfélögum til boða að velja milli þess að allt iðgjaldið renni í samtryggingarsjóð (samtryggingarleiðin), eða að 10% iðgjald renni í samtryggingarsjóð en það sem umfram er í séreignarsjóð (blandaða leiðin). Leiðirnar eru ólíkar með tilliti til erfanleika og útgreiðslna.

Samtryggingarleiðin felur í sér að allt skylduiðgjaldið rennur til samtryggingardeildar, sem veitir sjóðfélögum aukna tryggingarvernd og hærri ævilangan lífeyri. Réttindaávinnsla fyrir greidd iðgjöld er afar góð hjá sjóðnum. Réttindin felast í greiðslu ævilangs lífeyris, auk tryggingaverndar við starfsorkumissi, þ.e.örorku og barnalífeyri og greiðslu til eftirlifandi maka og barna við fráfall. Tryggingaverndin hefur verið ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum. Þá eykst mikilvægi þess að njóta ævilangs lífeyris stöðugt með hækkandi lífslíkum.

Blandaða leiðin er leið þar sem hluti skylduiðgjalds rennur í séreignardeild. Lífsverk er einn fárra lífeyrissjóða sem býður þennan valkost, sem veitir sjóðfélögum aukinn sveigjanleika þegar kemur að útgreiðslu lífeyris. Grunnur þessarar leiðar er sá að vegna góðrar réttindaávinnslu í sjóðnum nægir 10% iðgjald til samtryggingardeildar til þess að standa undir lágmarkstryggingavernd samkvæmt lögum, sem miðast við að á 40 ára inngreiðslutíma ávinni sjóðfélagi sér 56% af meðallaunum í ævilangan lífeyri. Sjóðfélagi hefur því val um að ráðstafa því sem umfram er 10% iðgjald til samryggingar eða séreignar. Sá hluti sem rennur til séreignar erfist við andlát og enginn erfðafjárskattur er greiddur ef erfingjar eru maki eða börn. Hægt er að velja milli þriggja ávöxtunarleiða og þannig geta yngri sjóðfélagar og þeir sem hafa meira áhættuþol, valið áhættumeiri leiðir og þeir sem eldri eru dregið úr áhættunni. Sjóðfélagar geta flutt séreign sína milli leiða sér að kostnaðarlausu.

Árið 2014 var nafni sjóðsins breytt í Lífsverk lífeyrissjóður. Samþykktum sjóðsins var breytt á árinu 2015 og inngönguskilyrði rýmkuð, þannig að nú geta allir orðið sjóðfélagar sem lokið hafa grunnnámi frá viðurkenndum háskóla. Lífsverk er eini lífeyrissjóðurinn á Íslandi sem eingöngu er opinn háskólamenntuðum. Öllum er heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Lánareglur sjóðsins hafa verið útvíkkaðar þannig að nú geta þeir sem eingöngu greiða viðbótarsparnað til sjóðsins sótt um lán með sömu kjörum og almennir sjóðfélagar.

Lífsverk hefur vaxið hratt á liðnum árum. Sjóðurinn stækkaði um 17,7% á árinu og námu heildareignir 123,0 milljörðum króna. Hrein eign til greiðslu lífeyris í samtryggingardeild nam 100,1 milljörðum og í séreignar- og tilgreindri séreignardeild 22,9 milljörðum. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 3,5% á árinu.

Hrein eign

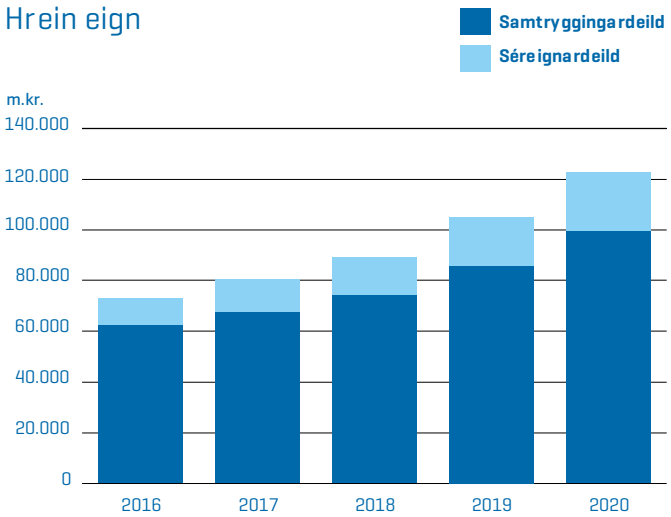

Gildi sjóðsins eru:

- Heilindi
- Jákvæðni
- Ábyrgð

Ávöxtun og þróun markaða

Ávöxtun samtryggingardeildar

Nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 13,1% og hrein raunávöxtun 9,3%, samanborið við 11,7% nafnávöxtun og 9,0% raunávöxtun 2019. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár er 5,1% og meðaltal síðustu 10 ára er 5,0%.

Þróun markaða

Árið 2020 var hagstætt á eignamörkuðum innanlands sem erlendis og var ávöxtun sjóðsins með ágætum. Úrvalsvísitala innlendra hlutabréfa hækkaði um 21,9% og erlendar hlutabréfavísitölur hækkuðu einnig. Þannig hækkaði heimsvísitalan MSCI mæld í Bandaríkjadal um 14,1%, bandaríska S&P500 vísitalan hækkaði um 16,3% og hækkun varð einnig á norrænu mörkuðunum. Aftur á móti lækkaði breska FTSE vísitalan um 14,3%. Ávöxtunarkrafa skuldabréfa innanlands og erlendis lækkaði á árinu sem leiddi til hækkana á markaðsvirði bréfanna. Þess ber þó að geta að hluti eignasafns Lífsverks er gerður upp á kaupkröfu og hækkun á markaðsvirði kemur því ekki fram í bókum sjóðsins að öllu leyti. Krónan veiktist um 5,0% gagnvart Bandaríkjadal og 14,9% gagnvart evru, sem hafði því jákvæð áhrif til viðbótar á erlendar fjárfestingar. Hrein raunávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 9,3%. Hrein eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris í árslok nam 100.072 m.kr. og hækkaði um 16,4% á milli ára. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 3,5% á árinu.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Samtryggingardeild

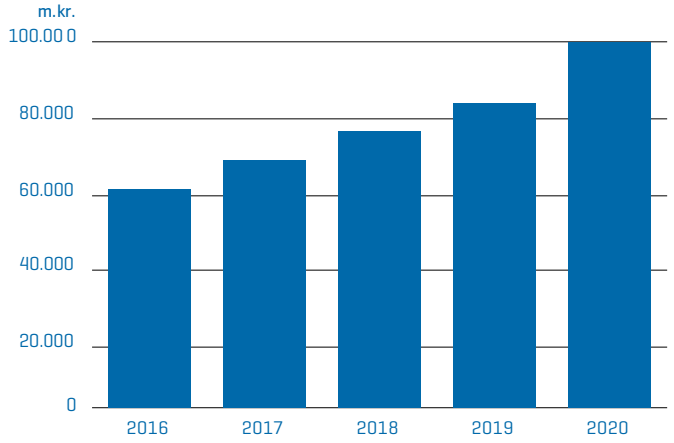

Hrein raunávöxtun

Samtryggingardeild

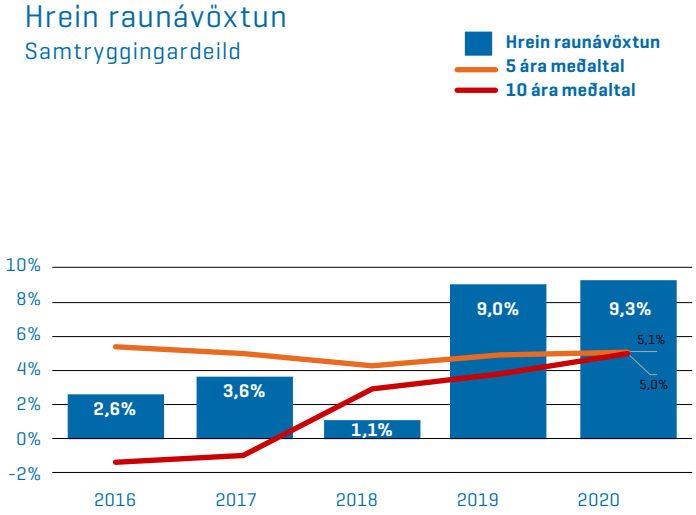

Iðgjöld og lífeyrir

Iðgjöld

Samanlögð iðgjöld ársins 2020 námu 6.283 m.kr. og námu samanlagðar lífeyrisgreiðslur 1.562 m.kr. Hlutfall lífeyris af samanlögðum iðgjöldum var 24,9%.

Iðgjaldagreiðslur sjóðfélaga til samtryggingardeildar sjóðsins námu 3.963 m.kr. sem er aukning um 4,1% frá fyrra ári.

Meðalfjöldi virka sjóðfélaga, sem er skilgreint sem meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjald á árinu, var 3.005 og jókst um 1,4% frá fyrra ári. Af þeim eru um 75% karlar og 25% konur. Hlutfall kvenna hækkar um 1% milli ára. Meðalaldur virkra sjóðfélaga er 44,7 ár. Fjöldi launagreiðenda sem greiddu í sjóðinn var 1.269 samanborið við 1.184 árið áður. Alls eiga 5.265 réttindi í sjóðnum í lok árs 2020 sem er 3,4% aukning frá fyrra ári.

Iðgjöld - samtryggingardeild	2020	2019	% breyting milli ára
Iðgjöld í m.kr.	3.963	3.808	4,1%
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	3.005	2.964	1,4%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	5.265	5.094	3,4%

Aldurstengd réttindaávinnsla samtryggingardeildar er góð í samanburði við aðra samtryggingarsjóði. Nýjar réttindatöflur tóku gildi 1.1.2015 og hækkaði ávinningur fyrir hvert iðgjald við þær breytingar. Réttindatöflum var aftur breytt 1.1.2018 og 1.1.2020, lítillega til lækkunar, í samræmi við ákvæði samþykkta um að mismunur á verðmæti iðgjalda og framtíðarskuldbindinga reiknist ekki meira en 3% eða minna en -1% af framtíðarskuldbindingum.

Iðgjöld í séreignardeild námu 2.320 m.kr. Er það hækkun um 6,2% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.251 og jókst um 4,6% frá fyrra ári. Fjöldi lífeyrisþega var 162 og lífeyrisgreiðslur voru 271 m.kr. eða sem nemur 11,7% af iðgjöldum.

Iðgjöld
Samtryggingardeild

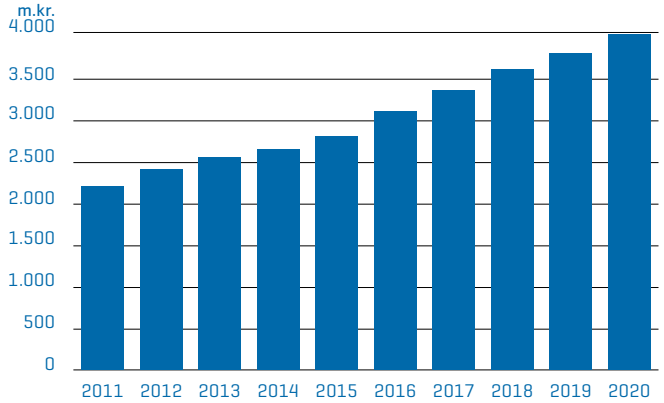

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga
Samtryggingardeild

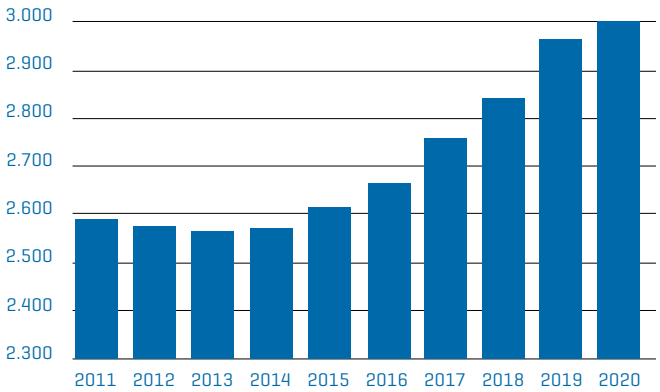

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur til lífeyrisþega samtryggingardeildar samanstanda af ævilöngum lífeyri til sjóðfélaga auk maka-, barna- og örorkulífeyris. Tryggingaverndin er betri en tilskilið lágmark samkvæmt lögum og ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum.

Á árinu námu lífeyrisgreiðslur í samtryggingardeild 1.291m. kr. og jukust um 9,6% frá fyrra ári. Hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum var 32,6% og hækkaði um 1,7% milli ára. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 543 og fjölgaði um 40 milli ára.

Hlutfallsleg skipting lífeyrisgreiðslna var þannig að greiðslur til ellilífeyrisþega voru 80,0% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins, eða samtals 1.028 m.kr., makalífeyrir var 8,4% eða 105,4 m.kr., örorkulífeyrir var 8,7% eða 108,7 m.kr. og barnalífeyrir var 0,9% eða 11,3 m.kr.

Örorkutíðni sjóðfélaga er ennþá með því lægsta sem gerist hjá lífeyrissjóðum. Það þýðir að sjóðurinn getur varið hærra hlutfalli af iðgjöldum til eftirlaunagreiðslna en margir aðrir sjóðir.

Lífeyrir	2020	2019	% breyting milli ára
Lífeyrisgreiðslur	1.291	1.178	9,6%
Meðalfjöldi lífeyrisþega	543	503	8,0%

Meðalfjöldi lífeyrisþega
Samtryggingardeild

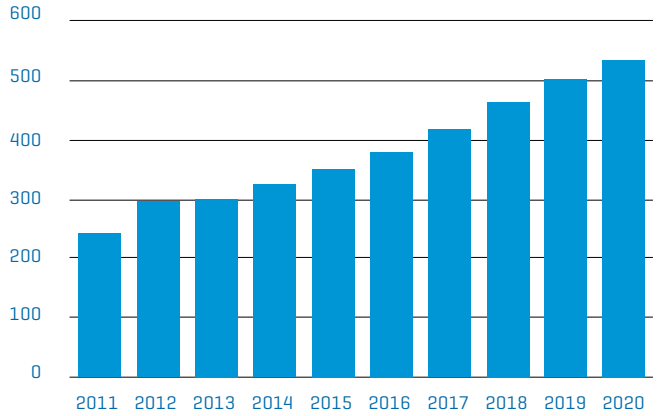

Lífeyrir
Samtryggingardeild

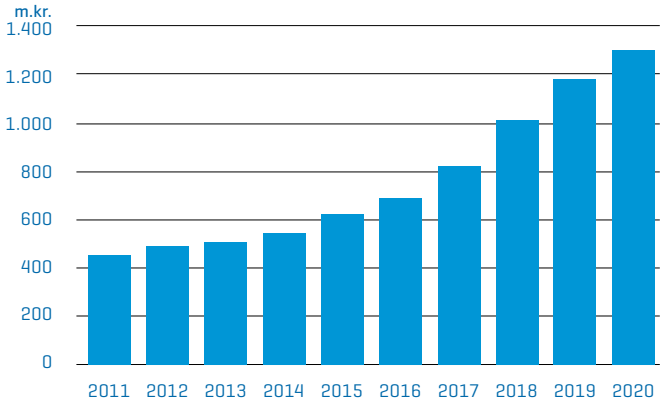

Rekstur og áætlun

Rekstur sjóðsins gekk vel á árinu 2020. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður var 263,7 m.kr. á árinu samanborið við 261,6 m.kr. árið 2019 og hækkar um 0,8% milli ára en áætlun gerði ráð fyrir 4,7% hækkun milli ára. Átta starfsmenn störfuðu hjá sjóðnum allt árið 2020, óbreytt frá árinu áður. Laun framkvæmdastjóra, forstöðumanns eignatýringar, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar námu 59,3 m.kr. á árinu 2020 samanborið við 57,2 m.kr. á árinu 2019.

Áætlun fyrir árið 2021 gerir ráð fyrir 11,5% hærri kostnaði en árið 2020 sem skýrist einkum af ráðningu nýs starfsmanns og auknu umfangi við rekstur sjóðsins. Áætlun gerir ráð fyrir að hlutfall skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar af meðalstöðu eigna verði svipað og 2020 eftir lækkun undanfarin ár, en hlutfallið var 0,25% 2020, 0,29% 2019, 0,30% 2018 og 0,31% 2017.

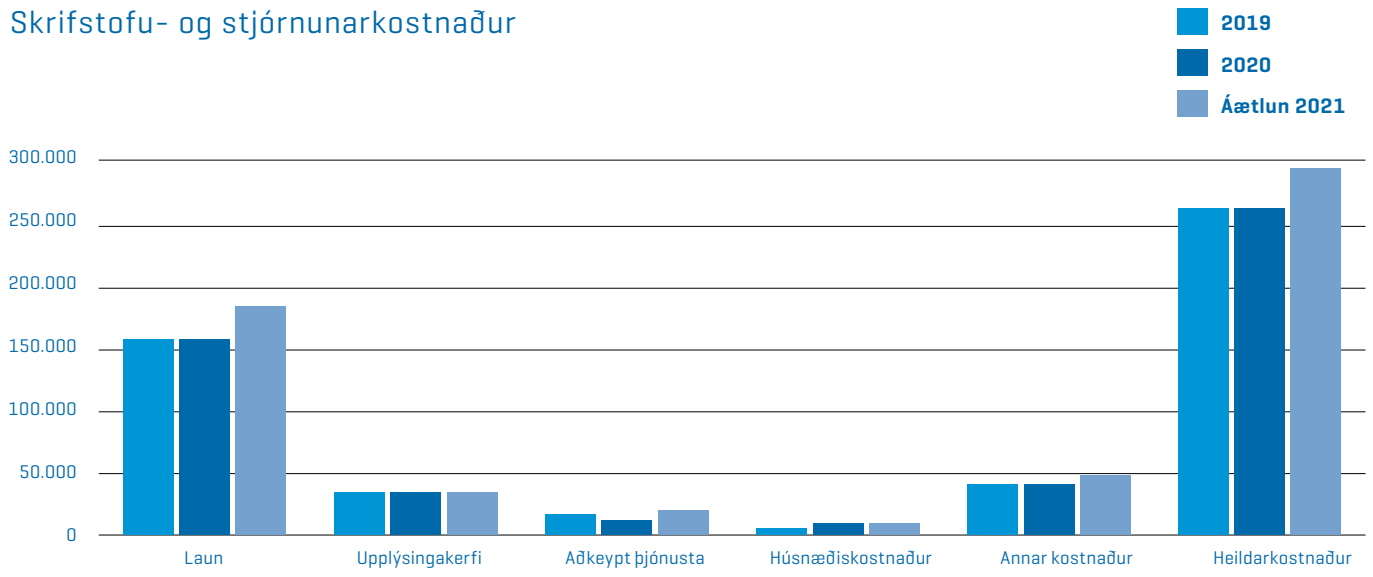

Áhættustefna

Áhættustefna sjóðsins er sett í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með starfsemi lífeyrissjóða. Hún er yfirfarin og uppfærð árlega.

Tilgangurinn með áhættustefnu sjóðsins er að skilgreina skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, að skilgreina þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og hvernig það verður gert. Þá leggur sjóðurinn mat á mikilvægi hvers áhættuþáttar með flokkun sem endurspeglar forgangsröðun við áhættustýringu á hverjum tíma. Metnar eru líkur á tiltekinni áhættu og þeim afleiðingum sem hún gæti valdið.

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái því meginmarkmiði sínu að greiða út lífeyri samkvæmt samþykktum. Áhætta samtryggingardeildar er því skilgreind sem öll þau atvik sem geta haft marktæk áhrif á getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar þannig að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum. Áhætta séreignardeilda er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir eða réttindi rétthafa skerfðist til skemmri eða lengri tíma.

Áhættu sjóðsins er skipt í fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu (eingöngu samtryggingardeild) og rekstraráhættu.

Fjárhagsleg áhætta

Ársfjórðungslega gerir sjóðurinn ítarlega skýrslu um fjárhagslega áhættu, þar sem farið er ofan í þá áhættuþætti sem taldir eru upp hér fyrir neðan undir fjárhagsleg áhætta.

Ýmsar næmnisgreiningar eru gerðar og áhrif þeirra á eignasafnið metin. Sem dæmi er vaxtaáhætta verðtryggðra og óverðtryggðra vaxta skoðuð. Þar er mælt hvaða áhrif 1% breyting á vöxtum hefur á markaðsvirði eignasafnsins út frá mismunandi líftíma. Þá eru verðbreytingar helstu gjaldmiðla skoðaðar og hvaða áhrif verðbólga hefur á tryggingafræðilega stöðu.

Einnig eru ýmsar sviðsmyndir settar fram þar sem áhrif ýmissa þátta á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins eru metin. Þar er verðbólguskot skoðað, miklar verðbreytingar á erlendum og innlendum hlutabréfamörkuðum og sveiflur á gengi krónunnar svo dæmi séu nefnd.

Reiknað er út ársfjórðungslegt og árlegt fé í húfi (e. VaR) miðað við 99% vissu, bæði út frá uppgjöri á kaupkröfu og markaðskröfu. VaR er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við núverandi eignasafn og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta sveiflur eignasafna.

Lífeyristryggingar-áhætta	Lausafjáráhætta	Mótaðilaáhætta	Fjárhagsleg áhætta	Rekstraráhætta
• Skerðingaráhætta • Iðgjaldaáhætta • Umhverfisáhætta • Lýðfræðileg áhætta • Réttindaflutnings-áhætta	• Seljanleikaáhætta • Útstreymisáhætta	• Útlánaáhætta • Samþjöppunar-áhætta • Landsáhætta • Afhendingaráhætta • Uppgjörsáhætta	• Vaxta og endur-fjárfestingaáhætta • Uppgreiðslu-áhætta • Markaðsáhætta • Gjaldmiðlaáhætta • Ósamræmisáhætta (á ekki við um séreign) • Verðbólguáhætta • Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings	• Starfsmannaáhætta • Áhætta vegna svika • Áhætta vegna upplýsingatækni • Orðsporsáhætta • Pólitísk áhætta / lög og reglur • Skjalaáhætta • Úrskurðaráhætta lífeyris • Áhætta vegna útvistunar • Upplýsingaáhætta

Ítarlega er fjallað um áhættuþætti í starfsemi sjóðsins og áhættustýringu í skýringu nr. 30 í ársreikningi.

Fjárfestingarstefna

Fjárfestingarstefna sjóðsins er mótuð árlega og samþykkti stjórn Lífsverks fjárfestingarstefnu sjóðsins fyrir árið 2021 í nóvember sl. Hver eignaflokkur var metinn út frá stöðu markaða og framtíðarhorfa þar sem litið var til samspils áhættu og ávöxtunar. Við mat á áhættustigi sjóðsins var litið til mats á skuldbindingum hans, framtíðargreiðsluflæði, aldurssamsetningar sjóðfélaga og tryggingafræðilegrar stöðu. Auk þess var samspil eigna og skuldbindinga skoðað út frá því hversu næmt safnið var með tilliti til verðbólgu og breytingar vaxta. Í framhaldi af þessari vinnu var sett fram fjárfestingarstefna sjóðsins ásamt fjárfestingarheimildum.

Auk markmiða í hverjum eignaflokki eru sett ákveðin vikmörk en tilgangur þeirra er að sjóðurinn geti nýtt sér makaðsaðstæður á hverjum tíma eða brugðist við óvæntum aðstæðum.

Ef borin eru saman markmið fjárfestingarstefnu samtryggingardeildar 2020 og 2021 eru helstu breytingar þær að gert er ráð fyrir því að draga úr hlutfalli ríkisbréfa og auka á móti hlutfall skuldabréfa með álag á ríkisvexti. Gert er ráð fyrir því að auka hlutfall erlendra eigna, sér í lagi hlutfall framtakssjóða sem flokkast undir sérsniðnar fjárfestingar. Frá árinu 2009 hefur orðið gjörbreyting á viðhorfi sjóðsins og aðferðafræði við eignastýringu en fyrir þann tíma var enginn starfsmaður í eignastýringu hjá sjóðnum. Lögð er áhersla á virka áhættudreifingu í eignasafninu og traustar fjárfestingar og hefur engin stefnubreyting orðið í þeim efnum milli ára. Markmið sjóðsins er traust og örugg ávöxtun til lengri tíma litið.

Eignasafn samtryggingardeildar í erlendum gjaldmiðlum nemur 25,1% í árslok samanborið við 24,1% í ársbyrjun. Markmið sjóðsins til lengri tíma er að auka enn vægi erlendra eignaflokka.

Fjárfestingarstefnu sjóðsins má nálgast **hér.**

Viðmið eignaflokka

Hver undirflokkur eigna hefur sitt viðmið og er árangur og flökt hvers flokks borin reglulega saman við árangur og flökt viðmiðs. Viðmið eignaflokka eru í töflu hér fyrir neðan.

Fjárfestingarstefna 2021
Samtryggingardeild

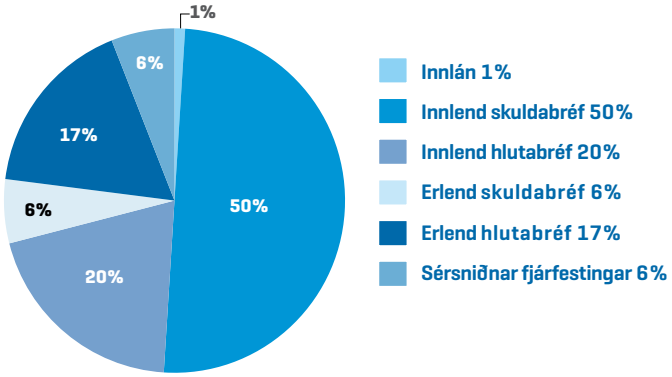

Eignaflokkur	Vísitala	Auðkenni
Lausafé	Hagkvæmustu vextir sem Lífsverk býðst á innlánsreikningum lánastofnana hverju sinni	-
Ríkisskuldabréf	Markaðsvegin vísitala ríkisskuldabréfa OMX	NOMXIBB
Fyrirtækjaskuldabréf	Vísitala fyrirtækjaskuldabréfa	KVIKAc
Skuldabréf Lánastofnana	Vísitala sértryggðrar útgáfu bankastofnana	KvikaAcb
Skuldabréf sveitarfélaga	Skuldabréfavísitala sveitarfélaga og opinberra fyrirtækja	KVIKAp
Veðskuldabréf	Kaupkrafa safns við áramót 2020/2021	-
Erlend skuldabréf	BBG Barclays Global Aggregate TR	LEGATRUU
Innlend hlutabréf	Markaðsvegin hlutabréfavísitala OMX (hámark útgefenda 35%)	KVIKAeqcap
Erlend hlutabréf	MSCI AC (heimsvísitala hlutabréfa)	NDUEACWF

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg athugun er gerð af tryggingastærðfræðingi sjóðsins. Í henni felst samanburður á verðmæti eigna sjóðsins og iðgjalda, sem metið er samkvæmt tryggingafræðilegri aðferð, við þær skuldbindingar til greiðslu lífeyris sem leiða af samþykktum sjóðsins. Lög um starfsemi lífeyrissjóða og samþykktir sjóðsins setja vikmörk fyrir þann mun sem leyfilegur er milli eignaliða og skuldbindinga án þess að gera þurfi nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Ef munur eigna og skuldbindinga fer upp fyrir 10% eða helst meiri en 5% samfellt í 5 ár þarf samkvæmt lögum að skerða eða auka réttindi sjóðfélaga.

Samkvæmt tryggingafræðilegri athugun í lok árs 2020 var heildartryggingafræðileg staða sjóðsins jákvæð um 1,2% í árslok samanborið við 0,1% jákvæða stöðu í lok fyrra árs. Staða áfallinna skuldbindinga var jákvæð um 2,4% en staða framtíðarskuldbindinga var neikvæð um 0,9%. Athugunin er byggð á mati á dánar- og lífslíkum, sem tekur til reynslu áranna 2014 – 2018, sem er óbreytt matsaðferð frá fyrra ári.

Það er ánægjulegt að heildartryggingafræðileg staða sjóðsins batnar milli ára, sem skýrist einkum af góðri ávöxtun sjóðsins en endurmat eigna til lækkunar miðað við tryggingafræðilegt mat vegur þar nokkuð á móti, þ.e. lækkun á núvirði skuldabréfa og varúðarlækkun hlutabréfa vegna mikilla hækkana í lok árs.

Tryggingafræðileg staða

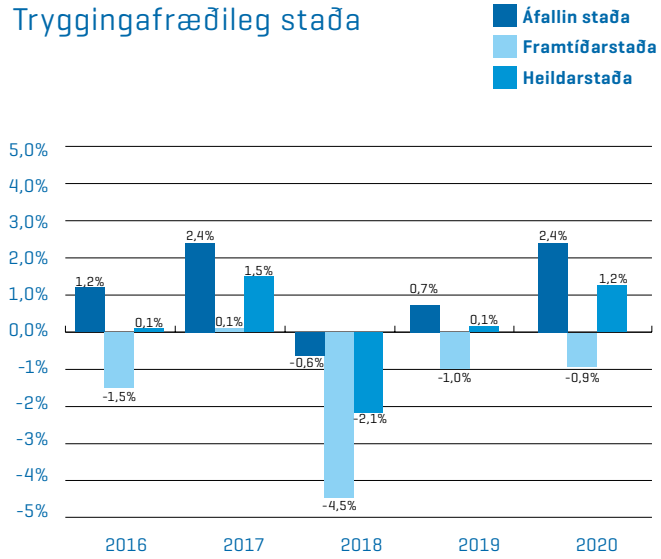

Hlutfall heildareigna af heildarskuldbindingum

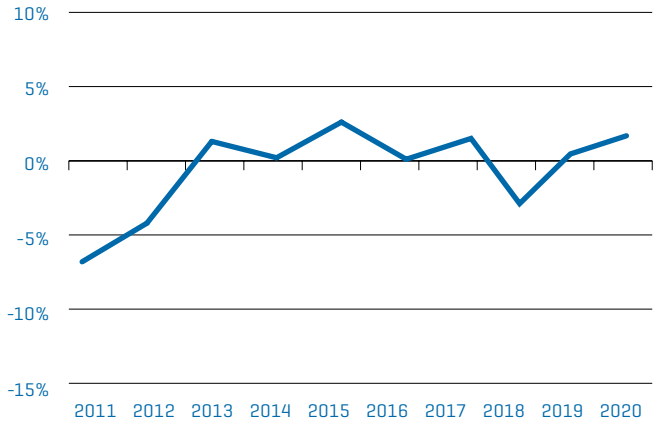

Verðbréfaeign og fjárfestingar

Verðbréfaeign í árslok

Alls nam verðbréfaeign samtryggingardeildar 97.029 m.kr. í lok ársins. Samsetning verðbréfasafnsins var innan vikmarka fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Bankainnstæður voru 6,3% af verðbréfaeign sjóðsins, veðskuldabréf voru 25,6%, önnur innlend skuldabréf voru 21,4%, innlend hlutabréf voru 22,4%, erlend skuldabréf voru 4,4%, erlend hlutabréf voru 16,8% og sérsniðnar fjárfestingar voru 3,2%.

Vægi hlutabréfa, sérsniðinna fjárfestinga og innlána hækkaði milli ára en vægi skuldabréfa lækkaði.

Yfirlit um stærstu eignir samtryggingardeildar er uppfært reglulega á vefsvæði sjóðsins, **hér.**

Fjárfestingar

Samtryggingardeild (m. kr.)

Fjárfestingar	Kaup	Sala/afborgun	Alls
Lausafjársjóðir	5.500	-2.968	2.532
Veðskuldabréf	5.718	-7.802	-2.083
Innlend skuldabréf	4.743	-3.908	835
Innl. hlutabréf	2.945	-2.572	372
Erl. Skuldabréf	751	-1.318	-567
Erl. Hlutabréf	5.247	-3.540	1.707
Sértækar fjárfestingar	2	-59	-57
Samtals	24.905	-22.168	2.739

Innlend skuldabréf

Samtryggingardeild

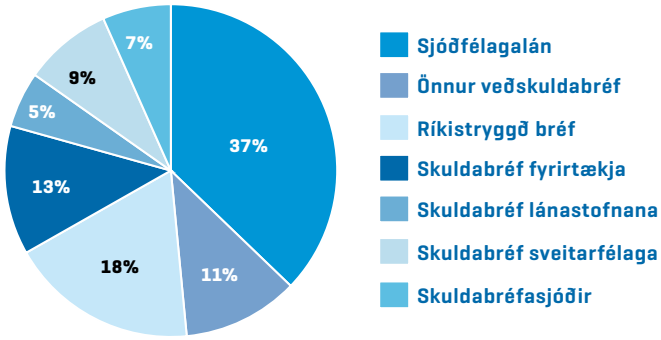

Skipting eigna eftir gjaldmiðlum

Samtryggingardeild

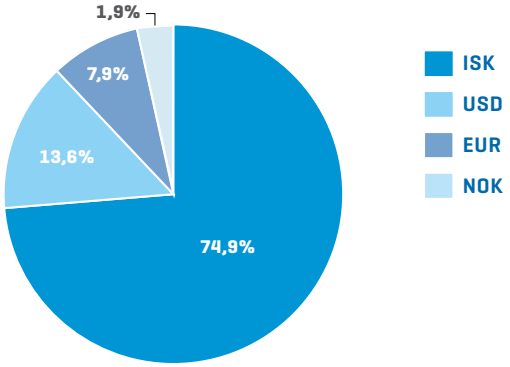

Hlutabréfasafn stærstu eignir

Samtryggingardeild

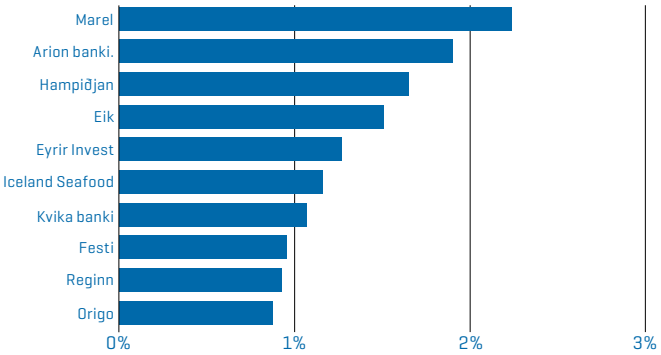

Verðbréfaeign í árslok

Samtryggingardeild

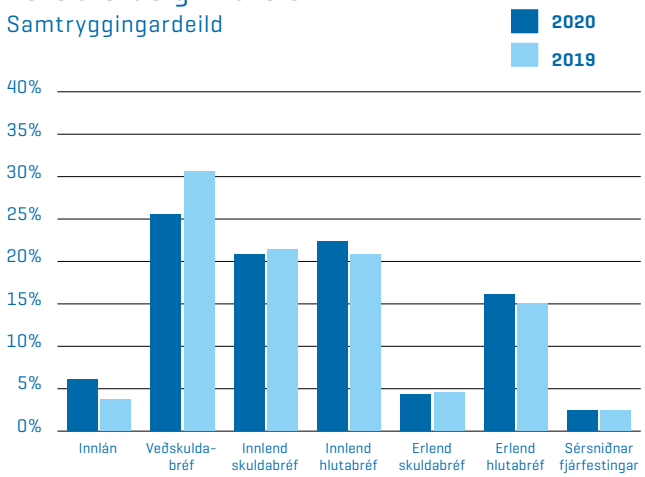

Sjóðfélagalán

Sjóðfélagar og rétthafar í séreign hafa lánsrétt hjá sjóðnum en þurfa að greiða lágmarksiðgjald á ári til að njóta bestu lánakjara. Hámarksfjárhæð grunnlána var hækkuð á árinu úr 45 m.kr. í 70 m.kr. og viðbótarlána úr 20 m.kr. í 30 m.kr. Sjóðfélagar geta því tekið allt að 100 m.kr. lán hjá sjóðnum. Heimilt að taka fleiri en eitt grunnlán og viðbótarlán upp að þessum mörkum svo fremi að veðhlutfall leyfi, en lánað er upp að 70% af markaðsvirði fasteigna samkvæmt nýlegum kaupsamningi. Miðað er við fasteignamat við endurfjármögnun. Lánstími er frá 5 – 40 árum. Ekkert uppgreiðslugjald er á lánunum og lántakendur geta greitt inn á höfuðstól lána að vild.

Sjóðfélögum, sem eru að kaupa sína fyrstu eign, gefst kostur á láni upp að 85% veðhlutfalli af söluvirði samkvæmt kaupsamningi. Með því vill stjórn sjóðsins sérstaklega koma til móts við þá sjóðfélaga sem eru að kaupa sína fyrstu fasteign. Sjóðfélagar geta valið milli verðtryggðra lána með breytilegum eða föstum vöxtum, eða óverðtryggðra lána með breytilegum vöxtum.

Nokkur lækkun hefur verið í lánveitingum frá síðasta ári. Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána nam 4.204 m.kr. en á árinu 2019 námu ný lán til sjóðfélaga 4.636 m.kr. Heildarfjárhæð sjóðfélagalána í árslok 2020 nam 16.424 m.kr. í samanburði við 18.758 m.kr. í árslok 2019 og lækkar um 12,4%. Sjóðurinn hefur verið þekktur fyrir hagstæð lán til sjóðfélaga og hefur ekki orðið breyting á þeirri stefnu en samkeppni á lánamarkaði hefur hins vegar aukist mjög á síðustu árum. Þess hefur einkum gætt frá bönkum og fjármálafyrirtækjum sem hafa boðið hagstæð óverðtryggð íbúðalán í auknum mæli og hafa margir notað tækifærið til endurfjármögnunar á eldri lánum. Sjóðfélagalán eru góður eignaflokkur hjá sjóðnum og vanskil hafa verið fátíð, enda sjóðfélagar almennt góðir og traustir greiðendur.

Hlutfall sjóðfélagalána af hreinni eign samtryggingardeildar var 16,4% og lækkar um 5,6% milli ára.

Ný sjóðfélagalán

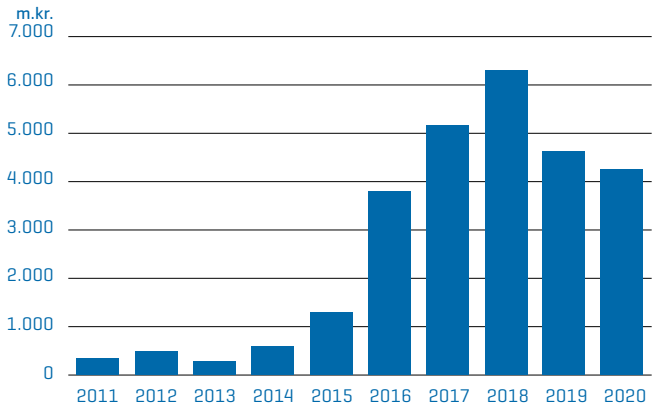

Staða sjóðfélagalána í lok árs

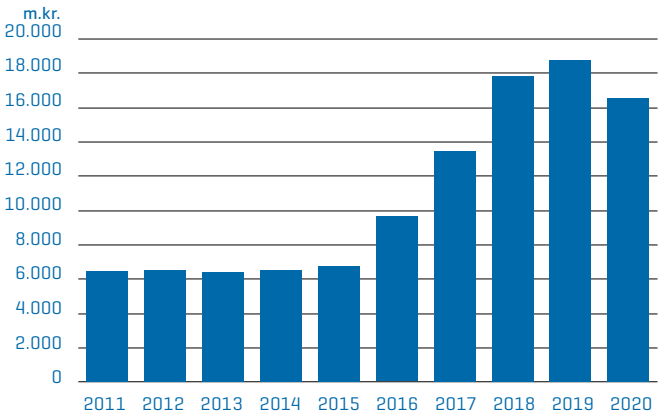

Séreignardeild og tilgreind séreignardeild

Öllum er heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Erfitt er að finna sparnaðarform sem stenst samanburð við viðbótarlífeyrissparnað.

Í maí 2014 voru samþykkt lög á Alþingi sem heimila skattfrjálsa ráðstöfun iðgjalda séreignarsparnaðar inn á höfuðstól húsnæðislána eða til húsnæðiskaupa. Heimildin var tímabundin til 30. júní 2019 en var framlengd til 30. júní 2021. Lög um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð voru samþykkt á Alþingi í október 2016. Samkvæmt þeim má nýta séreignarsparnað skattfrjálst í allt að 10 ár vegna fyrstu kaupa, sem hluta af útborgun og síðan greiðslur inn á höfuðstól verðtryggðra lána eða inn á afborganir og höfuðstól óverðtryggðra lána.

Alþingi samþykkti á árinu að heimila tímabundna útgreiðslu séreignarsparnaðar til að mæta áhrifum COVID-19 en með ákvæðinu var heimilað að taka út allt að 12 milljónir króna á 15 mánaða tímabili. Alls nýtti 71 rétthafi Lífsverks þessa heimild og námu útgreiðslur samtals 133 milljónum kr.

Þegar valin er blönduð leið hjá sjóðnum greiðast 10% af skylduiðgjaldi í samtryggingarleið en það sem umfram er rennur til séreignar viðkomandi sjóðfélaga. Skylduiðgjald er 12% samkvæmt lögum. Árið 2016-2018 hækkaði iðgjaldið í áföngum upp í 15,5% samkvæmt flestum kjarasamningum á almennum markaði, með svonefndu SALEK samkomulagi. Iðgjaldið var 15,5% allt árið 2020. Hækkunin tekur einungis til mótframlags launagreiðanda en framlag launþega er áfram óbreytt. Með því að velja blönduðu leiðina gefst sjóðfélögum aukið svigrúm til úttektar á lífeyri og meiri sveigjanleiki við starfslok. Þannig er heimilt samkvæmt lögum að hefja úttekt á séreignarsparnaði við 60 ára aldur með eingreiðslu eða jöfnum greiðslum yfir tiltekið tímabil. Úttektarmörk tilgreindrar séreignar eru miðuð við 62 ára aldur. Séreign erfist við fráfall sjóðfélaga og ef erfingjar eru maki eða börn greiðist enginn erfðafjárskattur.

Við mótun nýrrar fjárfestingarstefnu séreignarleiðanna fyrir árið 2021 voru gerðar lítilsháttar breytingar á fjárfestingarstefnu leiðanna. Breytingar á skuldabréfasamsetningu allra leiðanna litast af áskorunum sem fylgja lægra vaxtaumhverfi. Í öllum leiðunum er hlutfall ríkisskuldabréfa lækkað og á móti er áherslan aukin á trygg bréf með álagi á ríki. Í Lífsverki 2 er hlutfall hlutabréfa aukið en það stendur í stað í Lífsverki 1. Allar séreignarleiðir eru að megninu til í auðseljanlegum eignum og áfram er því ekki þörf fyrir að vera með háar fjárhæðir í lausu fé.

Á árinu 2021 verður lögð áhersla á að rýna fjárfestingar séreignar með tillitit til stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum svo öll þau markmið sem stjórn sjóðsins hefur sett sér þar endurspeglist í fjárfestingum leiðanna þriggja.

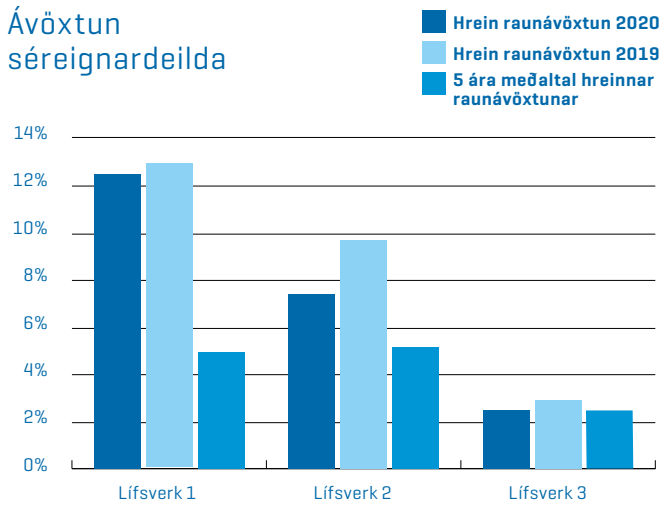

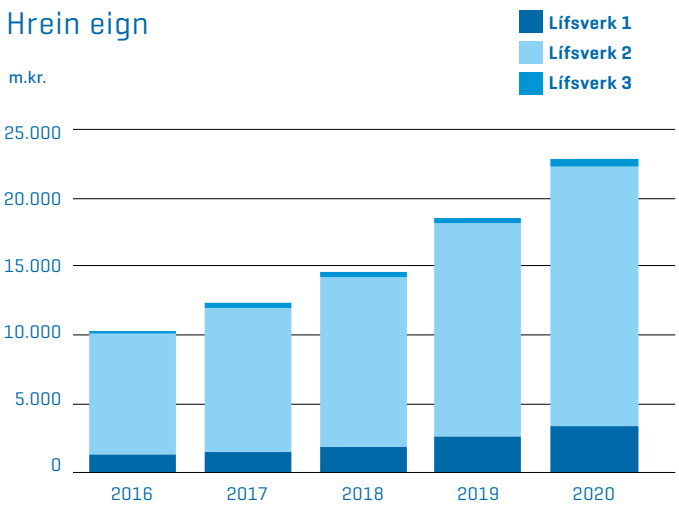

Sjóðfélagar geta fært séreign á milli ávöxtunarleiða sjóðsins endurgjaldslaust eða ákveðið að breyta um ávöxtunarleið sem greitt er til með því að fylla út beiðni þar um. Við hvetjum sjóðfélaga til þess að skoða áhættuþol sitt sem getur breyst með hækkandi aldri og þegar nær dregur töku lífeyris. Sjóðfélögum er velkomið að hafa samband við starfsmenn sjóðsins til að fara yfir áhættustig og eignasamsetningu séreignarleiðanna.

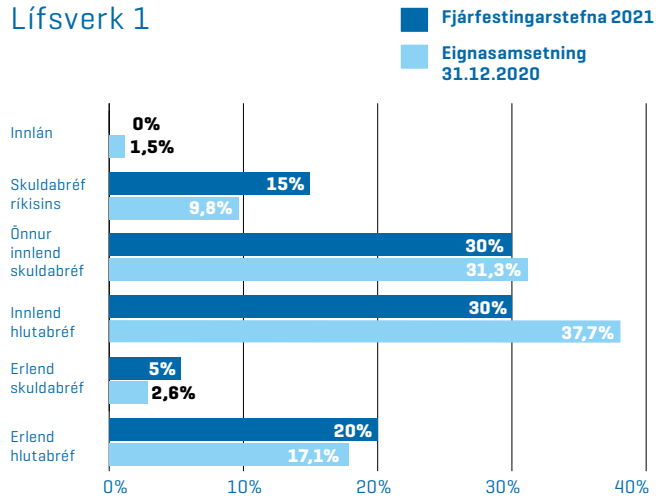

Jákvæð nafnávöxtun var á öllum séreignarleiðum Lífsverks á árinu 2020. Séreignarleiðirnar eru gerðar upp á markaðsvirði og er gengi reiknað daglega. Fjárfestingarstefna séreignarleiðanna kveður á um markmið eignasamsetningar verðbréfa eftir helstu eignaflokkum með ákveðnum vikmörkum.

Lífsverk 1

Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 16,2% á árinu 2020 og hrein raunávöxtun 12,3%. Iðgjöld námu 421 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 66 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 3.271 m.kr. Alls greiddu 681 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 39 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 2

Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 11,3% á árinu 2020 og hrein raunávöxtun 7,6%. Iðgjöld námu 1.741 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 188 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 19.105 m.kr. Alls greiddu 2.431 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 112 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 3

Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 5,8% á árinu 2020 og hrein raunávöxtun 2,3%. Iðgjöld námu 159 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 17,2 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 587 m.kr. Alls greiddu 139 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 11 fengu greiddan lífeyri.

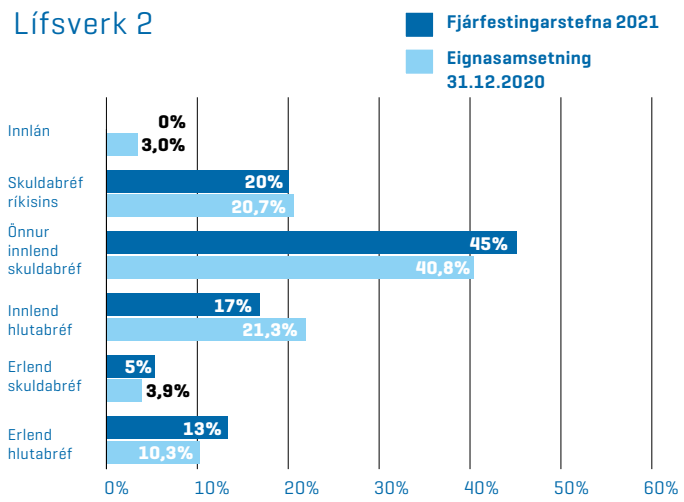

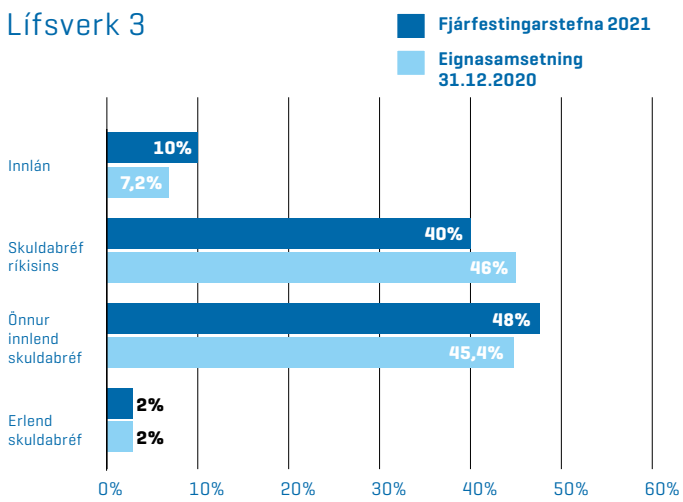

Stjórn

Stjórn lífeyrissjóðsins er skipuð fimm aðalmönnum og jafnmörgum til vara, sem skipaðir eru til þriggja ára í senn. Tvö ár í röð eru tveir aðalmenn kosnir í rafrænu stjórnarkjöri og tveir varamenn á aðalfundi. Þriðja árið er einn aðalmaður kosinn í rafrænu kjöri og einn til vara á aðalfundi.

Á árinu 2021 ber að kjósa um tvo aðalmenn í stjórn, eina konu og einn karl, og tvo varastjórnarmenn. Bæði Eva Hlín Dereksdóttir, varaformaður og Gnýr Guðmundsson sóttust eftir endurkjöri. Fjögur framboð bárust um stjórnarsæti karls í stjórn en ekkert annað framboð kvenna og er Eva Hlín því réttkjörin í stjórn til næstu þriggja ára.

Á árinu 2020 kom Gnýr Guðmundsson úr varastjórn í aðalstjórn og Þorbergur Steinn Leifsson nýr inn í stjórnina og Bergur Ebbi Benediktsson og Halla Guðrún Jónsdóttir komu inn sem varamenn.

Í stjórn eru (kjörtímabili lýkur):
Björn Ágúst Björnsson, formaður (2022)
Eva Hlín Dereksdóttir, varaformaður (2021)
Gnýr Guðmundsson (2021)
Margrét Arnardóttir (2023)
Þorbergur Steinn Leifsson (2023)

Varastjórnarmenn:
Arnar Ingi Einarsson (2022)
Bergur Ebbi Benediktsson (2023)
Halla Guðrún Jónsdóttir (2023)
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir (2021)

Stjórnin kom saman 16 sinnum frá síðasta aðalfundi. Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Samkvæmt lögum um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd.

Í endurskoðunarnefnd starfsárið 2020 – 2021 eru:
Agnar Kofoed-Hansen
Margrét Arnardóttir
Þráinn Valur Hreggviðsson, formaður

Björn Ágúst Björnsson, stjórnarformaður

Eva Hlín Dereksdóttir varaformaður

Gnýr Guðmundsson

Margrét Arnardóttir

Þorbergur Steinn Leifsson

Starfsmenn

Árni Grétarsson, fjármálastjóri og ábyrgðarmaður áhættustýringar

Elísabet Katrín Jósefsdóttir, móttaka og iðgjaldaskráning

Eymundur Freyr Þórarinsson, sjóðstjóri í eignastýringu

Herdís Óskarsdóttir, bókhald og lífeyrismál

Hreggviður Ingason, forstöðumaður eignastýringar

Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri

Svanhildur Sigurðardóttir, markaðs- og kynningarstjóri

Þórhallur S. Barðason, verðbréfabókhald

Starfsmenn:
Á árinu störfuðu 8 starfsmenn hjá sjóðnum:
Árni Grétarsson, fjármálastjóri og ábyrgðarmaður áhættustýringar
Elísabet Katrín Jósefsdóttir, móttaka og iðgjaldaskráning
Eymundur Freyr Þórarinsson, sjóðstjóri í eignastýringu
Herdís Óskarsdóttir, bókhald og lífeyrismál
Hreggviður Ingason, forstöðumaður eignastýringar
Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri
Svanhildur Sigurðardóttir, markaðs- og kynningarstjóri
Þórhallur S. Barðason, verðbréfabókhald

Sjóðfélagar eru velkomnir á skrifstofu sjóðsins að Engjateigi 9 til að leita ráðgjafar um lífeyrismál eða annað sem snýr að rekstri sjóðsins. Skrifstofan er opin alla virka daga frá kl. 9 – 16. Einnig má senda erindi í tölvupósti á lifsverk@lifsverk.is eða hafa samband í síma 5751000.

Stjórnarháttayfirlýsing
Mars 2021

Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar kröfur sem fram koma í 51. gr. reglna um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Yfirlýsing þessi er hluti af skýrslu stjórnar með ársreikningi 2020.

Lífsverk lífeyrissjóður leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn víkur þó að hluta frá leiðbeiningunum, einkum þar sem efnistök eiga ekki við um lífeyrissjóði. Má þar helst nefna atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa, starfskjarastefnu, starfskjaranefnd og tilnefningarnefnd. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Lög og reglur sem varða starfsemi lífeyrissjóða er hægt að nálgast á heimasíðu Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands, www.fme.is. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingar- og séreignardeilda sjóðsins. Til séreignardeilda greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórn sjóðsins hefur sett Samskipta- og siðareglur fyrir starfsmenn og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að stuðla að góðum og heiðarlegum starfsháttum og samskiptum, að viðhalda trausti sjóðfélaga og viðskiptaaðila, efla trúverðugleika sjóðsins og draga úr hugsanlegri rekstrar- og orðsporsáhættu. Þá er þeim ætlað að draga fram gildi sjóðsins sem stjórnarmenn og starfsmenn byggja á í sínum störfum, sem eru: Heilindi, jákvæðni, ábyrgð. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, þagnarskyldu og meðferð trúnaðarupplýsinga, samfélagslega ábyrgð og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir. Reglurnar eru birtar á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn hefur einnig sett sér Upplýsingastefnu, þar sem meðal annars kemur fram að vilji er til þess að sjóðurinn standi framarlega í því að nýta sér þá tækni sem gagnast getur við upplýsingagjöf til sjóðfélaga og ástundi reglulega þróun á framsetningu upplýsinga. Upplýsingastefna stjórnar er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett Hluthafastefnu, sem gildir um fjárfestingar sjóðsins í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Tilgangur stefnunnar er að stuðla að auknu gagnsæi og upplýsingagjöf til sjóðfélaga og upplýsa aðra hagsmunaaðila um afstöðu sjóðsins til stjórnarhátta í þeim félögum sem sjóðurinn á hlut í. Jafnframt er stefnunni ætlað að skapa aðhald gagnvart þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í á hverjum tíma. Hlutahafastefna er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar, þar sem sett eru fram markmið með ábyrgum fjárfestingum og markmið um ábyrgð í rekstri og umhverfi. Markmið Lífsverks er að vera í fararbroddi lífeyrissjóða á Íslandi þegar kemur að samfélagslegri ábyrgð.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um meðferð persónuupplýsinga sem byggir á lögum 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Þar kemur fram að sjóðurinn leggur sig fram við að meðhöndla persónuupplýsingar af ábyrgð og trúnaði, safna aðeins þeim gögnum sem nauðsynleg eru í starfsemi sjóðsins, afhenda þau ekki þriðja aðila nema að fengnu samþykki og farga um leið og unnt er. Sjóðfélagar geta óskað eftir aðgangi að eigin persónuupplýsingum sem sjóðurinn vistar um þá og tekur sjóðurinn slíkar beiðnir til greina svo fremi lög og reglugerðir eða réttindi annarra standi ekki í vigi fyrir því.

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á starfsemi hans og skal sjá til þess að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og samþykkta sjóðsins. Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi. Hún hefur skilgreint skipulag innra eftirlits þar sem meginatriði innra eftirlits sjóðsins koma fram, sbr. 8. tl. 29. gr. laga nr. 129/1997. Innri endurskoðandi sjóðsins er Deloitte ehf. og ytri endurskoðandi PwC.

Stjórn sjóðsins hefur mótað áhættustefnu í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Í áhættustefnunni er fjallað um áhættuþætti í rekstri sjóðsins, s.s. markaðsáhættu, gjaldmiðlaáhættu og mótaðilaáhættu. ALM Verðbréf gefa út áhættuskýrslur fyrir sjóðinn, sem lagðar eru fyrir stjórn ársfjórðungslega. Markmiðið með skýrslunum er að stjórn og þeir sem starfa við rekstur og eignastýringu sjóðsins séu meðvitaðir um áhættu sjóðsins og gefist þannig betri kostur á því að bregðast við ef áhætta fer út fyrir ásættanleg mörk.

Stjórn sjóðsins samanstendur af 5 stjórnarmönnum og 5 til vara. Stjórnarmenn eru kosnir með rafrænum kosningum af sjóðfélögum sjálfum en varastjórnarmenn eru kosnir á aðalfundi sjóðsins. Stjórnarmenn og varastjórnarmenn eru kosnir til 3 ára í senn og mega lengst sitja í stjórn í þrjú kjörtímabil. Aðalmenn í stjórn sjóðsins eru , Björn Ágúst Björnsson, formaður, Eva

Hlín Dereksdóttir, varaformaður, Gnýr Guðmundsson, Margrét Arnardóttir og Þorbergur Steinn Leifsson. Stjórn hefur metið óháði stjórnarmanna í samræmi við Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og er það niðurstaða stjórnar að allir stjórnarmenn teljist vera óháðir. Stjórn skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn. Hlutverk stjórnar er skilgreint í samþykktum og starfsreglum stjórnar. Auk þess hefur stjórn sjóðsins lögbundnu hlutverki að gegna. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vefsvæði sjóðsins. Stjórn sjóðsins hélt 13 stjórnarfundi á árinu 2020.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Hlutverk hennar fer eftir ákvæðum laga um ársreikninga en samkvæmt þeim skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Nefndina skipa Þráinn Valur Hreggviðsson, formaður, Agnar Kofoed-Hansen og Margrét Arnardóttir. Stjórn hefur sett nefndinni starfsreglur þar sem fram kemur m.a. markmið, heimildir, skipulag, fundarstörf, hlutverk og ábyrgð. Endurskoðunarnefnd hélt 4 fundi á árinu 2020.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og gerir við hann ráðningarsamning. Stjórnin setur reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Þá setur stjórnin verklagsreglur um verðbréfaviðskipti sjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna og fær þær staðfestar af Fjármálaeftirlitinu.

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í því efni eftir ákvæðum laga nr. 129/1997, reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim og samþykktum sjóðsins og þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn sjóðsins hefur gefið. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á fundum hlutafélaga sem sjóðurinn á hluti í, nema stjórn ákveði annað í einstökum tilvikum. Ákvarðanir sem eru óvenjulegar eða mikils háttar skal framkvæmdastjóri aðeins taka með sérstakri ákvörðun stjórnar eða samkvæmt áætlun sem samþykkt hefur verið af stjórninni. Framkvæmdastjóri sjóðsins er Jón L. Árnason.

Forstöðumaður eignastýringar er Hreggviður Ingason. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra og ber ábyrgð á daglegum rekstri eignastýringar, tekur þátt í mótun fjárfestingarstefnu og kemur að framkvæmd einstakra þátta áhættustefnu. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

Fjármálastjóri og ábyrgðamaður áhættustýringar er Árni Grétarsson. Hann ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra en hefur beinan aðgang að stjórn sem ábyrgðarmaður áhættustýringar. Hann sinnir einnig skrifstofustjórn, ber ábyrgð á veitingu sjóðfélagalána, lífeyrisúrskurðum, upplýsingamálum sjóðsins og sér um gerð árshlutauppgjörs og ársuppgjörs. Hann fylgir eftir að ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu séu gerðar og kynnir þær fyrir stjórn. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

Persónuverndarfulltrúi sjóðsins er Svanhildur Sigurðardóttir. Hún hefur umsjón með eftirfylgni persónuverndarstefnu, tekur við beiðnum einstaklinga um aðgang að eigin persónuupplýsingum og er tengiliður sjóðsins við Persónuvernd.

Deloitte ehf. annast innri endurskoðun sjóðsins. Sif Einarsdóttir, endurskoðandi, er þar í forsvari. Ytri endurskoðandi er Kristinn Freyr Kristinsson, PwC ehf. Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Bjarni Guðmundsson.

Einfalt skipurit sjóðsins má sjá hér:

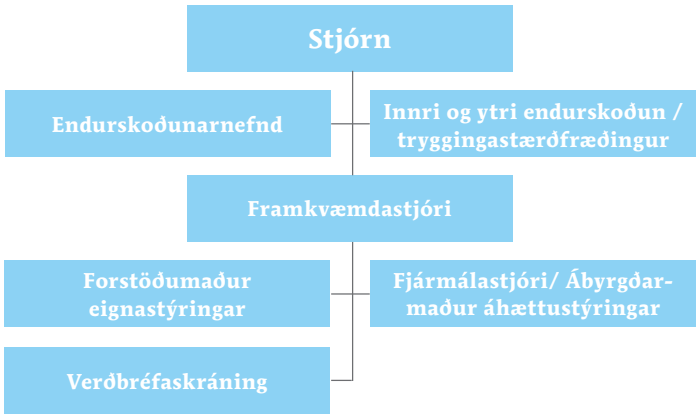

Aðalfund sjóðsins skal halda fyrir lok maímánaðar ár hvert og eiga allir sjóðfélagar rétt til fundarsetu með tillögu- og atkvæðisrétti. Á aðalfundi skal taka fyrir skýrslu stjórnar; kynningu ársreiknings; gera grein fyrir tryggingafræðilegri úttekt; gera grein fyrir fjárfestingarstefnu; greina frá niðurstöðu stjórnarkjörs; kjósa varastjórnarmenn; kjósa endurskoðendur og tvo fulltrúa í endurskoðunarnefnd; leggja fram tillögur á breytingum á samþykktum sjóðsins þegar þær liggja fyrir; ákvarða laun stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar; ræða önnur mál, löglega upp borin.

Þannig samþykkt á stjórnarfundi Lífsverks lífeyrissjóðs 16. mars 2021

Hluthafastefna

Stefna þessi gildir um fjárfestingar Lífsverks í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Tilgangur stefnunnar er að stuðla að auknu gagnsæi og upplýsingagjöf til sjóðfélaga og upplýsa aðra hagsmunaaðila, svo sem stjórnendur og aðra hluthafa, um afstöðu Lífsverks til stjórnarhátta í þeim félögum sem sjóðurinn á hlut í. Jafnframt er stefnunni ætlað að skapa aðhald gagnvart þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í á hverjum tíma.

Markmið Lífsverks er að ávaxta eignasafn sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Sjóðurinn er langtímafjárfestir og leggur áherslu á að þeim félögum sem sjóðurinn fjárfestir í sé stýrt með langtímahagsmuni þeirra í huga.

Lífsverk leitast við að kanna hvort fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fylgi viðurkenndum leiðbeinandi reglum um góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, samfélagslega ábyrgð og samskipta- og siðareglur á fjármagnsmarkaði.

Atkvæðagreiðsla sjóðsins á hluthafafundum skal alltaf mótast af áherslum þessarar hluthafastefnu.

Hluthafafundir

Lífsverk leitast við að sækja hluthafafundi þeirra félaga sem sjóðurinn á eignarhlut í. Framkvæmdastjóri fer með atkvæðisrétt sjóðsins á hluthafafundum eða annar sá aðili sem hann veitir umboð til að fara með atkvæðið. Lífsverk gengur út frá því að stjórn félags leitist ávallt við að gæta sem best langtímahagsmuna félagsins, sem fari saman við hagsmuni sjóðfélaga og því styður Lífsverk almennt tillögur stjórnar á hluthafafundum. Meðferð Lífsverks á atkvæðisrétti á hluthafafundum skráðra félaga skal birt reglulega á vefsvæði sjóðsins.

Val á stjórnarmönnum

Lífsverk leitast við að tilnefna fulltrúa í stjórnir fyrirtækja eigi sjóðurinn þess kost í krafti eignarhalds, ýmist einn eða í samstarfi við aðra hluthafa. Gerð er krafa til stjórnarmanna um að menntun þeirra og hæfi fái samrýmst þeirri ábyrgð sem þeir takast á hendur með stjórnarsetu í félaginu og að viðkomandi stjórnarmaður hafi tíma til að rækja störf sín af heilindum. Lífsverk leggur áherslu á að stjórnarmenn sem sjóðurinn tilnefnir eða styður opinberlega við kjör í stjórn fyrirtækis kynni sér hluthafastefnu sjóðsins og að viðkomandi einstaklingur sé líklegur til að vinna félaginu heilt til langs tíma og skamms. Lífsverk hefur ekki bein afskipti af stjórnarstörfum viðkomandi einstaklings eftir að hann hefur verið kosinn í stjórn þess fyrirtækis sem sjóðurinn fjárfestir í.

Stjórnarmenn Lífsverks taka ekki sæti í stjórn þeirra félaga sem sjóðurinn fjárfestir í, né heldur framkvæmdastjóri, nema með sérstöku samþykki stjórnar sjóðsins. Starfsmenn sjóðsins geta tekið sæti í stjórnum, fjárfestingarráðum og ráðgjafarráðum fyrirtækja sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum tengdum starfsemi sjóðsins, eða fyrirtækjum sem sjóðurinn á hlut í og hafa eingöngu fjárvörslu og fjármálaumsýslu að markmiði.

Framkvæmdastjóri tekur ákvörðun um tilnefningu eða stuðning við ákveðna frambjóðendur í stjórnarkjöri.

Stjórnarhættir

Lífsverk gerir kröfu til fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í að þau tileinki sér og framfylgi, að svo miklu leyti sem unnt er, reglum NASDAQ, SA og Viðskiptaráðs Íslands um stjórnarhætti fyrirtækja, eða öðrum viðurkenndum leiðbeiningum um sama efni.

Starfskjör stjórnenda

Lífsverk telur eðlilegt að við ákvörðun starfskjara forstjóra sé horft til stærðar og umfangs rekstrar og launadreifingar innan viðkomandi fyrirtækis og tekið mið af launakjörum á þeim markaði sem félagið starfar á. Við ákvörðun launa stjórnarmanna sé litið til umfangs og ábyrgðar starfsins. Sjóðurinn gerir þá kröfu að fyrir liggi greinargóðar upplýsingar og rök fyrir breytilegum starfskjaraþáttum sem rúmast innan starfskjarastefnu, s.s. hvers konar árangurstengdum greiðslum og kaup- og söluréttum hlutabréfa, sem fari jafnframt saman við langtímamarkmið félagsins í þágu hluthafa. Telji Lífsverk tillögur til aðalfundar um stjórnarlaun eða starfskjör ekki í samræmi við það sem eðlilegt má teljast, kemur sjóðurinn þeim sjónarmiðum á framfæri.

Gegnsæi og nýliðun

Nýir sjóðfélagar

Eins og áður hefur öflun nýrra sjóðfélaga verið forgangsmál. Við höfum lagt okkur fram við að hlusta á kröfur og væntingar þeirra sem eru að klára háskólanám og hefja sinn atvinnuferil. Það er ljóst að ábyrgar fjárfestingar, gegnsæi og heiðarleiki vega þar þungt, ekki aðeins á meðal þeirra yngri heldur einnig eldri sjóðfélaga. Ár frá ári erum við að vinna að því að auka vægi ábyrgra fjárfestinga og bæta gegnsæið, og höfum á síðasta ári:

- Gert ábyrgum fjárfestingum enn hærra undir höfði á vef Lífsverks, nú eru ÁF einn af 4 meginflokkum vefsins
- Við höfum aukið gegnsæi með því að gefa upp á vef sjóðsins hvernig við nýtum atkvæðisrétt Lífsverks á aðalfundum þeirra

Árið 2020 var markvisst unnið að því að styrkja tengsl við nemendafélög háskólanna þar sem þar eru okkar framtíðar sjóðfélagar og mikilvægt að kynna vel fyrir þeim sérstöðu Lífsverks. Var það gert með eftirfarandi hætti:

- Auglýsa sumarverkefni í ábyrgum fjárfestingum sérstaklega til háskólanema
- Endursníða vísindaferðir sem höfða enn betur til nemenda, með því að gera sérstöðu okkar skýrari, auka umræðu og gagnvirkni og hafa markmið nemenda í fyrirrúmi, skemmtun og spjall í vikulok.
- Styrkja nemendafélög fjárhagslega með kaupum á auglýsingum í blöðum og fleira.

Kynjahlutfall nýrra sjóðfélaga hefur aðeins breyst frá síðustu árum, frá 2017 var hlutfall kvenna að aukast en 2020 fækkar aftur konum í hópi nýrra sjóðfélaga.

Kynjahlutfall nýrra sjóðfélaga frá 2013

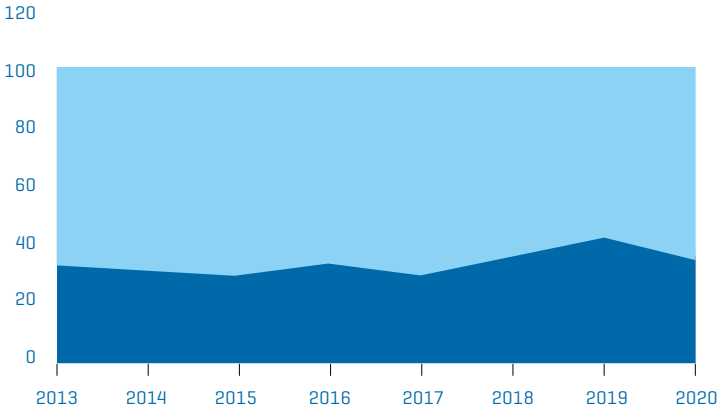

Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar

Áfangar sem náðust á árinu 2020

Stefna Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum var uppfærð í janúar 2020. Hún var þýdd á ensku og birt á vefsíðu sjóðsins. Hún var sömuleiðis send út til mótaðila Lífsverks, bæði innanlands og erlendis, svo og til samstarfs- og þjónustuaðila.

Eignastýring Lífsverks réði til sín fjóra háskólanema sem sumarstarfsmenn í hlutastarfi á árinu. Hverjum og einum var falið verkefni sem tengdist ábyrgum fjárfestingum. Það var bæði ánægjulegt að geta veitt þessum háskólanemum vinnu á tímum þar sem atvinnumarkaðir voru vægast sagt erfiðir og sömuleiðis hraðað innleiðingu á ábyrgum fjárfestingum innan Lífsverks.

Í september 2020 gerðist Lífsverk gerðist aðili að Festu, miðstöð um samfélagsábyrgð. Festa stendur reglulega fyrir áhugaverðum fyrirlestrum og námskeiðum um samfélagsábyrgð, ábyrgar fjárfestingar og öðru sem lítur að þessari grein. Aðeins tveir aðrir lífeyrissjóðir eru aðilar að Festu. Lífsverk sker sig þar með enn frekar úr hvað varðar þátttöku í umræðunni um ábyrgar fjárfestingar.

stoltur aðili Festu

Lífsverk kolefnisjafnaði flugferðir starfsmanna vegna vinnu. Óvenjulítið var um ferðalög vegna ferðatakmarkana, en samtals var kolefnissporið 1,1 tonn af CO2. Ákveðið var að kolefnisjafna hjá Votlendissjóði.

VOTLENDIS SJÓÐUR

Áfram var unnið að lágmörkun pappírs á vinnustað. Tekið var upp rafrænt samþykktarferli við ákvaðanir stjórnar í byrjun árs og nú eru öll skjöl svo sem fundargerðir og breytingar á samþykktum undirrituð rafrænt af hverjum stjórnarmanni. Sama má segja um öll gögn frá eignastýringu sem þarfnast staðfestingar forstöðumanns eignastýringar og/eða framkvæmdastjóra. Þá hefur rafrænum skilagreinum fjölgað mjög og skila nú 96% allra vinnuveitanda rafrænum skilagreinum. Einnig hefur verið leitað til starfsmanna eftir fleiri umbótaverkefnum sem gætu dregið enn frekar úr pappírsnotkun.

96% allra vinnuveitenda skila rafrænum skilagreinum

Starfsmenn Lífsverks sendu kostgæfnisathugun út, í samræmi við stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum. Athugunin var send út á alla mót- og þjónustuaðila sjóðsins. Svarhlutfall var þannig að 37 aðilar af 60 svöruðu athuguninni með fullnægjandi hætti eftir tvær áminningar. Svarhlutfall var því 60%. Helstu niðurstöður voru þessar:

Stjórnarhættir

- 34% svarenda voru bæði með stefnu um samfélagslega ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar.
- 94% svarenda höfðu sett sér stefnu um góða stjórnarhætti.
- Hjá 14% svarenda situr forstjóri eða framkvæmdastjóri í stjórn.
- 80% svarenda eru með karlkyns forstjóra.
- Af svarendum voru þrír aðeins með karlkynsstjórn og einn aðeins með kvenkynsstjórn. Sex svarendur voru aðeins með karlkynsstjórn og einn aðeins með kvenkynsstjórn.
- 57% svarenda höfðu sett sér stefnu um hámarks ráðningartíma endurskoðanda.
- 80% svarenda höfðu sett sér siðareglur.

69%

svarenda eru með umbótaverkefni sem snúa að umhverfinu í gangi eða fullklárað

Umhverfisþættir

- 51% svarenda höfðu sett sér umhverfisstefnu.
- Tveir svarendur flokka ekki sorp.
- 37% svarenda hafa sett sér stefnu um lágmörkun orkunotkunar.
- 49% mæla umhverfisspor í formi koldíoxíðs, 37% mæla umhverfisspor í formi rafmagsnotkunar og 26% mæla umhverfisspor í formi vatnssóunar.
- 69% svarenda eru með umbótaverkefni sem snúa að umhverfinu í gangi eða fullklárað.

Félagslegir þættir

- 9 svarendur voru með 0% starfsmannaveltu á meðan einn svarandi var með 30% starfsmannaveltu.
- Kynjahlutfall starfsmanna var iðulega frekar jafnt en aðeins tveir svarendur voru aðeins með karlkynsstarfsmenn og einn aðeins með kvenkynsstarfsmenn.
- 31% svarenda var með jafnlaunavottun og 65% jafnlaunastefnu.
- Langflestir svarenda voru með mestan hluta starfsmanna fastráðna.
- Spurning um launamun er mögulega ómarktæk því sumir svöruðu út frá meðallaunum en ekki lægstu launum. 80% svarenda eru með undir 11% mun á hæstu launum vs. meðallaun.
- 66% höfðu sett sér öryggisstefnu eða mælt slysatíðni.

Enginn svarenda byggði starfsemi sína á því sem talið er upp í útilokunarlista Lífsverks.

Svör viðkomandi aðila við kostgæfnisathuguninni höfðu áhrif á flokkun Lífsverks samkvæmt innra áhættumati vegna UFS. Ef kostgæfnisathuguninni var ekki svarað, þrátt fyrir ítrekun, hafði það áhrif á heildareinkunn viðkomandi.

Fjárfestingar á árinu

Stefna Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum litaði nýjar fjárfestingar sjóðsins að talsverðu leyti. Eins og fram kemur í stefnunni þá „fjárfestir [Lífsverk] ekki í félögum eða útgefendum eða felur þriðja aðila að stýra fjármunum sjóðsins sem ekki eru með stefnu í samfélagslegri ábyrgð eða hyggjast ekki móta sér slíka í náinni framtíð.“ Þar af leiðandi var ekki farið út í neinar nýjar fjárfestingar án þess að þetta skilyrði hafði verið uppfyllt. Í einhverjum tilfellum var ákveðið að falla frá fjárfestingum sökum þess og eftir á að hyggja metur eignastýring sem svo að það hafi verið farsælt fyrir framtíðina.

Græn skuldabréf jukust talvert í safni Lífsverks á árinu, en það eru skuldabréf sem gefin eru út í þeim tilgangi að fjármagna framkvæmdir eða breytingar sem hafa jákvæð áhrif á umhverfið. Slík skuldabréf eru vottuð fyrir útgáfu og lúta eftirliti yfir líftíma sinn. Ástæðan fyrir aukningunni er bæði vegna þess að eignastýring hefur í auknum mæli horft til slíkra fjárfestinga og einnig vegna þess að talsverð aukning hefur verið á framboði grænna skuldabréfa. Í lok árs 2020 voru 3,4% af hreinni eign sjóðsins græn skuldabréf, en þau voru 1,1% af hreinni eign í lok árs 2019. Dæmi um slíka fjárfestingu er fjármögnun Lífsverks á byggingu við Fornubúðir 5. Fasteignin hlaut græna vottun frá Breeam sem vistvæn fasteign og er því flokkuð sem grænt skuldabréf.

Farið var yfir þá erlendu vísitölusjóði í eignasafni Lífsverks sem höfðu fengið lakari einkunn fyrir UFS þætti en væntingar höfðu staðið til. Í tveimur tilfellum voru sjóðir seldir og fjárfest í sæmbærilegum sjóðum, en sem höfðu að auki áherslur í UFS og voru í samræmi við stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum. Í þessum viðskiptum voru sjóðir fyrir um 2,2 ma.kr. seldir og nýir keyptir í staðinn. Sé litið til þessara viðskipta í heild lækkaði þóknun Lífsverks.

Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar (frh)

Farið var yfir samninga við stýringaraðila og gengið úr skugga um að þeir stæðust kröfur Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum. Hjá einum stýringaraðila þurfti að setja fram kröfur um breytta eignasamsetningu til að koma í veg fyrir að viðkomandi eignasafn bryti í bága við stefnu Lífsverks.

Í kafla 4.2 í stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum er gert grein fyrir tvennskonar flokkun eigna í samræmi við UFS þætti. Annars vegar er um að ræða innra áhættumat sem á við um allar eignir og er framkvæmt af starfsmönnum Lífsverks. Hins vegar ytra áhættumat sem á einungis við erlendar eignir og er framkvæmd af þjónustuaðila. Niðurstöður þessarar flokkunar má sjá í töflunum að neðan:

Einkunnagjöf Lífsverks	31.12.2019	31.12.2020
A	66,8%	70,7%
B	5,0%	5,8%
C	24,1%	21,3%

UN PRI

Lífsverk gerðist meðlimur í UN PRI þann 3. nóvember 2017. Fyrstu skýrslunni var skilað árið 2019 og skilaði Lífsverk skýrslu öðru sinni í apríl 2020. Einkunn er svo iðulega gefin að sumri til. Markmið samkvæmt stefnu Lífsverks var að styrkja eignasafnið og eftirlit með tilliti til þeirra leiðbeinandi tilmæla sem sett eru fram af UN PRI. Þau markmið náðust, eins og sjá má í töflunni að neðan þar sem einkunnir fyrir skýrslurnar tvær eru bornar saman:

	2019		2020	
Module name	**Lífsverk**	**Median**	**Lífsverk**	**Median**
01.Strategy and Governance	C	A	B	A
Indirect - Manager Sel., App. & Mon				
02.Listed equity	C	A	A	A
03.Fixed Income - SSA	D	B	A	B
04.Fixed Income - Corporate Financial	Not reported		Not reported	
05.Fixed Income - Corporate Non-Financial	D	B	A	A
06.Fixed Income - Securitised	D	B	A	A
07.Private equity	C	A	A	A
08.Property	Not reported		Not reported	
09.Infrastructure	Not reported		Not reported	
Direct & Active Ownership Mdules				
10.Listed Equity - Incorporation	Not reported		B	A
11.Listed Equity - Active Ownership	E	B	C	B
12.Fixed Income - SSA	Not reported		Not reported	
13.Fixed Income - Corporate Financial	Not reported		Not reported	
14.Fixed Income - Corporate Non-Financial	Not reported		C	B
15.Fixed Income - Securitised	Not reported		D	B
16.Private equity	D	B	B	A
17.Property	Not reported		Not reported	
18.Infrastructure	Not reported		Not reported	

Lífsverk bætir sig á nánast öllum sviðum. Einkunn fyrir árið 2020 er í öllum tilfellum betri en fyrir 2019. Miðgildi allra annarra meðlima UN PRI er einnig að hækka, en ekki jafn skarpt og Lífsverks. Einnig var fleiri flokkum svarað í ár en fyrra, en í sumum tilfellum þar sem eignir í viðkomandi flokki eru undir ákveðnu marki var valfrjálst að svara þeim flokki spurninga. Til að átta sig á umfangi þessarar skýrslu samanstóð hún af yfir 100 þáttum, sem hver og einn inniheldur fjöldan allan af spurningum. Vinna við skýrslu Lífsverks er áætluð sem eins mánaðar starf eða í raun 100% vinna tveggja starfsmanna í tvær vikur.

Hvað er framundan?

Það er markmið starfsfólks Lífsverks að fara enn meira í ábyrgar fjárfestingar og sýna samfélagsábyrgð í rekstri skrifstofunnar. Stefna Lífsverks um ábyrgar fjárfestingar var uppfærð í mars 2021 með ítarlegri skilgreiningum en áður á fjárfestingarferli og eftirfylgni með fjárfestingum. Á árinu 2021 er ætlunin að mæla notkun skrifstofunnar samkvæmt loftlagsmæli Festu sem nær yfir alla notkun skrifstofunnar á t.d. rafmagni, vatni, kolefnisspori og fleira.

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Ársreikningur 2020

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Um sjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra sem starfrækir samtryggingardeild og þrjár ávöxtunarleiðir í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Af skylduframlagi í lífeyrissjóðinn fara 10% af launum til samtryggingardeildar en það sem umfram er til séreignardeilda nema sérstaklega sé óskað eftir að stærri hluti eða allt skylduframlagið skuli fara í samtryggingardeildina. Í árslok 2020 nam hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris 123,0 milljörðum króna og hafði sjóðurinn þá vaxið um 17,6% á árinu.

Afkoma

Árið 2020 var hagstætt á eignamörkuðum innanlands sem erlendis og var ávöxtun sjóðsins með ágætum. Úrvalsvísitala innlendra hlutabréfa hækkaði um 21,9% og erlendar hlutabréfavísitölur hækkuðu einnig. Þannig hækkaði heimsvísitalan MSCI mæld í Bandaríkjadal um 14,1%, bandaríska S&P500 vísitalan hækkaði um 16,3% og hækkun varð einnig á norrænu mörkuðunum. Aftur á móti lækkaði breska FTSE vísitalan um 14,3%. Ávöxtunarkrafa skuldabréfa innanlands og erlendis lækkaði á árinu sem leiddi til hækkana á markaðsvirði bréfanna. Þess ber þó að geta að hluti eignasafns Lífsverks er gerður upp á kaupkröfu og hækkun á markaðsvirði kemur því ekki fram í bókum sjóðsins að öllu leyti. Krónan veiktist um 5,0% gagnvart Bandaríkjadal og 14,9% gagnvart evru, sem hafði því jákvæð áhrif til viðbótar á erlendar fjárfestingar. Nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 12,8% og hrein raunávöxtun 9,3%. Hrein eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris í árslok nam 100.072 m.kr. og hækkaði um 16,4% á milli ára. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 3,5% á árinu.

Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 15,8% og hrein raunávöxtun 12,3%. Hrein eign í árslok var 3.271 m.kr. og jókst um 31,6% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 11,1% og hrein raunávöxtun 7,6%. Hrein eign í árslok nam 19.105 m.kr og hækkaði um 21,7% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 5,7% og hrein raunávöxtun 2,3%. Hrein eign í árslok var 587 m.kr. og hafði hækkað um 40,7% frá árslokum 2019.

Iðgjöld og lífeyrir

Samanlögð iðgjöld ársins 2020 námu 6.283 m.kr. og námu samanlagðar lífeyrisgreiðslur 1.562 m.kr. Hlutfall lífeyris af samanlögðum iðgjöldum var 24,9%.

Iðgjöld í samtryggingardeild voru 3.963 m.kr. og hækkuðu um 4,1% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.005 og jókst um 1,4% frá fyrra ári. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 543, lífeyrisgreiðslur voru 1.291 m.kr. og lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 32,6%.

Iðgjöld í séreignardeild námu 2.320 m.kr. Er það hækkun um 6,2% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.251 og jókst um 4,6% frá fyrra ári. Fjöldi lífeyrisþega var 162 og lífeyrisgreiðslur voru 271 m.kr. eða sem nemur 11,7% af iðgjöldum.

Tryggingafræðileg staða

Samkvæmt tryggingafræðilegri athugun í lok árs 2020 var heildartryggingafræðileg staða sjóðsins jákvæð um 1,2% samanborið við 0,1% jákvæða stöðu í lok fyrra árs. Staða áfallinna skuldbindinga var jákvæð um 2,4% en staða framtíðarskuldbindinga var neikvæð um 0,9%. Athugunin nú er byggð á mati á dánar- og lífslíkum, sem tekur til reynslu áranna 2014 – 2018.

Það er ánægjulegt að tryggingafræðileg staða sjóðsins heldur áfram að styrkjast.

Rekstur

Átta starfsmenn störfuðu hjá sjóðnum allt árið 2020 sem er óbreytt frá árinu áður. Heildarfjárhæð launa og launatengdra gjalda á árinu hækkar um 0,4% í 160,3 m.kr en var 159,6 m.kr. árið 2019. Laun framkvæmdastjóra, forstöðumanns eignastýringar, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar voru 59,3 m.kr. samanborið við 57,2 m.kr. árið 2019. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings nam 12,1 m.kr. samanborið við 11,4 m.kr. á fyrra ári. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hækkar um 0,8% milli ára en hann var 263,7 m.kr. á árinu samanborið við 261,6 m.kr. árið 2019.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Hlutfall rekstrarkostnaðar af meðalstöðu eigna var 0,25% samanborið við 0,29% árið 2019 og 0,28% samkvæmt áætlun. Heimsfaraldur COVID-19 setti verulegt mark á starfsemi sjóðsins á árinu 2020 en með ráðstöfunum, svo sem fjarvinnu starfsmanna og fjarfundum, tókst að halda þjónustu og starfsemi sjóðsins óskertri. Miklu skiptir að umsóknarferli sjóðfélaga um lán og lífeyri er nú rafrænt um vefsvæði sjóðsins.

Sjóðfélagalán

Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána á árinu var 4.204 m.kr. og lækkaði nokkuð frá árinu áður en þá voru heildarlánveitingar 4.636 m.kr. Sjóðfélögum hefur allt frá árinu 1986 staðið til boða að taka hagstæð íbúðalán hjá sjóðnum og þóttu lánakjör á sínum tíma byltingarkennd. Það er stefna sjóðsins að bjóða áfram hagstæð lánakjör, enda hafa lán til sjóðfélaga löngu sannað ágæti sitt með að vera fjárfestingarkostur með mjög lítil afföll fyrir sjóðinn.

Starfsumhverfi

Fjárfestingarstefna sjóðsins fyrir árið 2021 var mótuð í nóvember 2020 og tekur mið af væntingum um þróun markaða en áhersla verður lögð á traustar fjárfestingar og áhættudreifingu. Markmið til lengri tíma er áfram að auka vægi erlendra fjárfestinga í eignasafninu.

Óvissa í fjárfestingarumhverfi ársins 2020 kom ekki niður á ávöxtun á helstu eignamörkuðum en líklegt er að dragi úr hækkunum á árinu 2021. Umhverfi lágra vaxta mun þýða að erfiðara verður að ná góðri ávöxtun án þess að áhætta aukist í eignasöfnum. Í skýringu 30 er gerð grein fyrir helstu áhættuþáttum sjóðsins og áhættustýringu.

Stjórnarhættir

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem gefnar eru út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingardeildar og séreignar- og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins. Til séreignardeildar greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2020 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Lífsverk er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (Principles for Responsible Investment - UN PRI). Með aðild sinni skuldbindur Lífsverk sig til að leggja áherslu á samfélagsleg og umhverfisleg sjónarmið við ákvarðanir um fjárfestingar, auk góðra stjórnarhátta þeirra fyrirtækja sem fjárfest er í. Aðild Lífsverks er liður í aukinni áherslu sjóðsins á þessi málefni. Þá er Lífsverk einn af stofnaðilum IcelandSIF, sem er íslenskur umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar og er aðili að Festu, miðstöð um samfélagsábyrgð og sjálfbærni. Lífsverk mun leitast við að taka í auknum mæli þátt í fjárfestingum sem hafa sterka stefnu í samfélagslegri ábyrgð. Markmið sjóðsins er einnig að stuðla að bættum stjórnarháttum og auka gegnsæi.

Í stefnu Lífsverks um samfélagslega ábyrgð kemur m.a. fram að sjóðurinn fjárfestir hvorki í rekstri þar sem grundvallarmannréttindi eru ekki virt, né starfsemi sem er óábyrg gagnvart umhverfinu. Markmið sjóðsins er jafnframt að rekstur hans sé umhverfisvænn, að lágmarka sóun á vinnustað og hvetja starfsfólk til að láta gott af sér leiða til samfélagsins. Stjórn Lífsverks fer árlega yfir stefnu um ábyrgar fjárfestingar og tekur hana til endurskoðunar. Samhliða því er stefnan uppfærð á heimasíðu sjóðsins.

Hluthafastefna Lífsverks gildir um fjárfestingar sjóðsins í skráðum og óskráðum hlutafélögum. Þar kemur fram að Lífsverk leitast við að kanna hvort fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fylgi viðurkenndum leiðbeinandi reglum um góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, samfélagslega ábyrgð og samskipta- og siðareglur á fjármagnsmarkaði. Atkvæðagreiðsla sjóðsins á hluthafafundum skal alltaf mótast af áherslum hluthafastefnu. Meðferð Lífsverks á atkvæðisrétti á hluthafafundum skráðra félaga er birt reglulega á heimasíðu sjóðsins. Gengið er út frá því að stjórn félags leitist ávallt við að gæta sem best langtímahagsmuna félagsins, sem fari saman við hagsmuni sjóðfélaga. Lífsverk gerir kröfu til fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í að þau tileinki sér og framfylgi, að svo miklu leyti sem unnt er, reglum Nasdaq Iceland, SA og Viðskiptaráðs Íslands um stjórnarhætti fyrirtækja, eða öðrum viðurkenndum leiðbeiningum um sama efni. Lífsverk leggur áherslu á að þau félög sem sjóðurinn á hlut í stuðli á öllum tímum að sjálfbærri nýtingu allra takmarkaðra auðlinda sem viðkomandi félag byggir starfsemi sína á.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2020 með undirritun sinni.

Reykjavík, 16. mars 2021

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs

Björn Ágúst Björnsson
Stjórnarformaður

Eva Hlín Dereksdóttir

Gnýr Guðmundsson

Margrét Arnardóttir

Þorbergur Steinn Leifsson

Jón L. Árnason
Framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífsverks lífeyrissjóðs

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífsverks lífeyrissjóðs fyrir árið 2020, að undanskilinni skýrslu stjórnar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2020, efnahag hans 31. desember 2020, breytingu á handbæru fé á árinu 2020 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2020, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álit okkar er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar.

Ársreikningurinn innifelur
- Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra.
- Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2020.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2020.
- Sjóðstreymisyfirlit árið 2020.
- Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2020.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óháði

Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Samkvæmt okkar bestu vissu, lýsum við yfir að önnur þjónusta sem við höfum veitt sjóðnum er í samræmi við ákvæði íslenskra laga og reglna og að við höfum ekki veitt þjónustu sem óheimilt er að veita samkvæmt ákvæðum 5.1. gr. Evrópureglugerðar nr. 537/2014.

Gerð er grein fyrir annarri þjónustu sem við höfum veitt sjóðnum, á tímabilinu 1. janúar 2020 til 31. desember 2020 í skýringu 22.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla stjórnar

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, sem lá fyrir við áritun okkar.
Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla lífeyrissjóðsins. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.
Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu og yfirlýsingar stjórnar og framkvæmdastjóra og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Áritun óháðs endurskoðanda, frh.:

Hvað varðar skýrslu og yfirlýsingu stjórnar og framkvæmdastjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi lífeyrissjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með áliti okkar. Nægjanleg vissa er mikil vissa en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir áliti okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi lífeyrissjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausu áliti. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Áritun óháðs endurskoðanda, frh.:

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og reglna

Kosning endurskoðanda
Við vorum kosin endurskoðendur á aðalfundi sjóðsins þann 19. maí 2020. Við höfum verið endurskoðendur sjóðsins í eitt ár.

Reykjavík, 16. mars 2021

PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Kristinsson
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2020

	Skýr	2020	2019
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.916.975	1.826.826
Iðgjöld launagreiðenda		4.572.370	4.381.156
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(219.986)	(228.315)
		6.269.359	5.979.667
Sérstök aukaframlög	12	14.009	12.292
		6.283.368	5.991.959
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	13	1.524.113	1.259.693
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		37.490	36.853
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	14	289	293
		1.561.892	1.296.839
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	15	10.224.424	7.587.815
Hreinar tekjur af skuldabréfum	16	3.634.051	3.628.317
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	17	47.463	26.925
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		1.734	3.660
Vaxtatekjur af handbæru fé	18	221.210	74.362
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		6.457	8.229
Fjárfestingargjöld	19	(124.646)	(102.817)
		14.010.693	11.226.491
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	20	263.662	261.561
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		18.468.507	15.660.050
Hrein eign frá fyrra ári		104.566.629	88.906.579
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	29	123.035.136	104.566.629

Efnahagsreikningur 31. desember 2020

	Skýr.	2020	2019
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	23	62.576.661	45.655.095
Skuldabréf	24	56.338.897	55.294.757
Afleiðusamningar	17	47.463	0
Bundnar bankainnstæður		38.092	893.138
		119.001.113	101.842.990
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		591.839	511.665
Aðrar kröfur		72.698	67.340
		664.537	579.005
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	27	6.419	8.880
Handbært fé		3.406.563	2.169.918
Eignir samtals		123.078.632	104.600.793
Skuldir			
Aðrar skuldir		(43.496)	(34.164)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	29	123.035.136	104.566.629
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign samtryggingardeildar		100.071.592	85.961.716
Hrein eign séreignardeildar		22.963.544	18.604.913
Hrein eign til greiðslu lífeyris samtals		123.035.136	104.566.629
Skuldbindingar utan efnahags	28		

Sjóðstreymisyfirlit árið 2020

	Skýr.	2020	2019
Inngreiðslur			
Iðgjöld		6.203.367	5.981.590
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		28.308	53.574
Aðrar inngreiðslur		1.938	14.314
		6.233.613	6.049.478
Útgreiðslur			
Lífeyrir		1.561.771	1.296.767
Rekstrarkostnaður án afskrifta		261.499	259.004
Fjárfesting í rekstrarfjármunum		1.168	3.805
Aðrar útgreiðslur		1.456	14.496
		1.825.894	1.574.072
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		4.407.719	4.475.406
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		356.961	892.402
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(19.746.854)	(15.925.101)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		12.647.480	12.769.920
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		13.061.811	10.309.542
Keypt skuldabréf		(19.361.045)	(14.491.369)
Seld skuldabréf		8.789.155	4.216.286
Uppgjör afleiðusamninga		0	114.320
Ný bundin innlán		(5.274)	(1.748.206)
Endurgreidd bundin innlán		860.320	893.871
		(3.397.446)	(2.968.335)
Hækkun á handbæru fé		1.010.273	1.507.071
Gengismunur af handbæru fé		226.372	35.635
Handbært fé í upphafi árs		2.169.918	627.212
Handbært fé í lok árs		3.406.563	2.169.918

Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris fyrir árið 2020

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Iðgjöld										
Iðgjöld sjóðfélaga	1.548.630	1.489.606	110.411	99.032	228.739	212.449	29.195	25.739	1.916.975	1.826.826
Iðgjöld launagreiðenda	2.409.580	2.314.443	391.075	361.051	1.704.510	1.645.818	67.205	59.844	4.572.370	4.381.156
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(9.290)	(8.429)	(80.860)	(95.059)	(192.157)	(123.456)	62.321	(1.371)	(219.986)	(228.315)
	3.948.920	3.795.620	420.626	365.024	1.741.092	1.734.811	158.721	84.212	6.269.359	5.979.667
Sérstök aukaframlög	14.009	12.292	0	0	0	0	0	0	14.009	12.292
	3.962.929	3.807.912	420.626	365.024	1.741.092	1.734.811	158.721	84.212	6.283.368	5.991.959
Lífeyrir										
Heildarfjárhæð lífeyris	1.253.098	1.141.096	65.765	20.001	188.058	96.970	17.192	1.626	1.524.113	1.259.693
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	37.490	36.853	0	0	0	0	0	0	37.490	36.853
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	289	293	0	0	0	0	0	0	289	293
	1.290.877	1.178.242	65.765	20.001	188.058	96.970	17.192	1.626	1.561.892	1.296.839
Hreinar fjárfestingartekjur										
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	8.696.961	6.467.926	359.494	232.527	1.157.107	880.788	10.862	6.574	10.224.424	7.587.815
Hreinar tekjur af skuldabréfum	2.784.525	2.743.618	80.755	73.729	751.868	800.066	16.903	10.904	3.634.051	3.628.317
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	47.463	26.925	0	0	0	0	0	0	47.463	26.925
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	0	2.569	0	0	179	0	1.555	1.091	1.734	3.660
Vaxtatekjur af handbæru fé	220.132	69.227	141	1.081	731	3.567	206	487	221.210	74.362
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	3.740	4.962	241	399	2.383	2.833	93	35	6.457	8.229
Fjárfestingargjöld	(85.123)	(69.981)	(5.262)	(4.186)	(33.490)	(28.105)	(771)	(545)	(124.646)	(102.817)
	11.667.698	9.245.246	435.369	303.550	1.878.778	1.659.149	28.848	18.546	14.010.693	11.226.491
Rekstrarkostnaður										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	229.874	233.794	4.514	3.613	28.652	23.737	622	417	263.662	261.561
Breyting á hreinni eign til gr. lífeyris	14.109.876	11.641.122	785.716	644.960	3.403.160	3.273.253	169.755	100.715	18.468.507	15.660.050
Hrein eign frá fyrra ári	85.961.716	74.320.594	2.485.317	1.840.357	15.702.184	12.428.931	417.412	316.697	104.566.629	88.906.579
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	100.071.592	85.961.716	3.271.033	2.485.317	19.105.344	15.702.184	587.167	417.412	123.035.136	104.566.629

Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2020

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Fjárfestingar										
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	52.243.065	38.933.835	2.100.768	1.416.705	8.060.072	5.172.049	172.756	132.506	62.576.661	45.655.095
Skuldabréf	44.738.712	43.865.015	1.052.781	996.986	10.188.348	10.204.027	359.056	228.729	56.338.897	55.294.757
Afleiðusamningar	47.463	0	0	0	0	0	0	0	47.463	0
Bundnar bankainnstæður	0	860.320	0	0	3.924	0	34.168	32.818	38.092	893.138
	97.029.240	83.659.170	3.153.549	2.413.691	18.252.344	15.376.076	565.980	394.053	119.001.113	101.842.990
Kröfur										
Kröfur á launagreiðendur	356.011	304.979	44.323	36.804	182.396	163.165	9.109	6.717	591.839	511.665
Aðrar kröfur	72.698	67.340	0	0	0	0	0	0	72.698	67.340
	428.709	372.319	44.323	36.804	182.396	163.165	9.109	6.717	664.537	579.005
Ýmsar eignir										
Varanlegir rekstrarfjármunir	6.419	8.880	0	0	0	0	0	0	6.419	8.880
Handbært fé	2.799.831	2.104.131	45.019	5.715	554.601	48.291	7.112	11.781	3.406.563	2.169.918
Eignir samtals	100.264.199	86.144.500	3.242.891	2.456.210	18.989.341	15.587.532	582.201	412.551	123.078.632	104.600.793
Skuldir										
Aðrar skuldir	(43.496)	(34.164)	0	0	0	0	0	0	(43.496)	(34.164)
Skuldir milli deilda	(149.111)	(148.620)	28.142	29.107	116.003	114.652	4.966	4.861	0	0
	(192.607)	(182.784)	28.142	29.107	116.003	114.652	4.966	4.861	(43.496)	(34.164)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	100.071.592	85.961.716	3.271.033	2.485.317	19.105.344	15.702.184	587.167	417.412	123.035.136	104.566.629

Sjóðstreymisyfirlit deilda árið 2020

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Inngreiðslur										
Iðgjöld	3.912.070	3.808.702	413.107	363.473	1.721.861	1.724.375	156.329	85.040	6.203.367	5.981.590
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	24.513	45.172	382	1.480	3.114	6.400	299	522	28.308	53.574
Aðrar inngreiðslur	973	14.314	965	0	0	0	0	313	1.938	14.314
	3.937.556	3.868.188	414.454	364.953	1.724.975	1.730.775	156.628	85.875	6.233.613	6.049.478
Útgreiðslur										
Lífeyrir	1.290.756	1.178.170	65.765	20.001	188.058	96.970	17.192	1.626	1.561.771	1.296.767
Rekstrarkostnaður án afskrifta	227.711	231.237	4.514	3.613	28.652	23.737	622	417	261.499	259.004
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	1.168	3.805	0	0	0	0	0	0	1.168	3.805
Aðrar útgreiðslur	0	0	0	8.142	1.351	6.667	105	0	1.456	14.496
	1.519.635	1.413.212	70.279	31.756	218.061	127.374	17.919	2.043	1.825.894	1.574.072
Ráðstöfunarfé til fjárfestinga	2.417.921	2.454.976	344.175	333.197	1.506.914	1.603.401	138.709	83.832	4.407.719	4.475.406
Fjárfestingarhreyfingar										
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í sjóðum og félögum	149.552	607.399	68.559	76.236	139.087	208.431	(237)	336	356.961	892.402
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(13.685.548)	(11.384.695)	(1.126.981)	(865.352)	(4.893.437)	(3.508.801)	(40.888)	(166.253)	(19.746.854)	(15.925.101)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8.938.746	8.874.633	724.315	533.018	2.971.941	3.256.895	12.478	105.374	12.647.480	12.769.920
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabr.	12.316.521	9.632.039	56.471	52.058	613.114	574.558	75.705	50.887	13.061.811	10.309.542
Keypt skuldabréf	(11.212.536)	(8.287.685)	(303.893)	(598.352)	(7.598.805)	(5.461.317)	(245.811)	(144.015)	(19.361.045)	(14.491.369)
Seld skuldabréf	711.365	318.015	272.068	464.566	7.749.041	3.333.769	56.681	99.936	8.789.155	4.216.286
Uppgjör afleiðusamninga	0	114.320	0	0	0	0	0	0	0	114.320
Ný bundin innlán	0	(1.727.161)	0	0	(3.924)	0	(1.350)	(21.045)	(5.274)	(1.748.206)
Endurgreidd bundin innlán	860.320	890.255	0	0	0	3.616	0	0	860.320	893.871
	(1.921.580)	(962.880)	(309.461)	(337.826)	(1.022.983)	(1.592.849)	(143.422)	(74.780)	(3.397.446)	(2.968.335)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	496.341	1.492.096	34.714	(4.629)	483.931	10.552	(4.713)	9.052	1.010.273	1.507.071
Gengismunur af handbæru fé	199.359	29.017	4.590	348	22.379	6.258	44	12	226.372	35.635
Handbært fé í upphafi árs	2.104.131	583.018	5.715	9.996	48.291	31.481	11.781	2.717	2.169.918	627.212
Handbært fé í lok árs	2.799.831	2.104.131	45.019	5.715	554.601	48.291	7.112	11.781	3.406.563	2.169.918

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2020

Tryggingafræðileg staða í milljónum króna:

	Skýr	2020		
Eignir:		**Áfallin skuldbinding**	**Framtíðar-skuldbinding**	**Heildar-skuldbinding**
	29			
Hrein eign til greiðslu lífeyris		100.072	0	100.072
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(3.004)	0	(3.004)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(2.847)	0	(2.847)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(2.653)	(3.031)	(5.684)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	52.376	52.376
Eignir samtals		91.568	49.345	140.913
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		78.269	44.862	123.131
Örorkulífeyrir		2.237	1.982	4.219
Makalífeyrir		8.845	2.645	11.490
Barnalífeyrir		85	307	392
Skuldbindingar samtals		89.436	49.796	139.232
Eignir umfram skuldbindingar		2.132	(451)	1.681
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		2,4%	(0,9%)	1,2%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		0,7%	(1,0%)	0,1%

	2019		
Eignir:	**Áfallin skuldbinding**	**Framtíðar-skuldbinding**	**Heildar-skuldbinding**
Hrein eign til greiðslu lífeyris	85.962	0	85.962
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(908)	0	(908)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa	(917)	0	(917)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	(2.456)	(3.000)	(5.456)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	50.827	50.827
Eignir samtals	81.681	47.827	129.508
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	70.758	43.460	114.218
Örorkulífeyrir	1.969	1.923	3.892
Makalífeyrir	8.179	2.609	10.788
Barnalífeyrir	216	297	513
Skuldbindingar samtals	81.122	48.289	129.411
Eignir umfram skuldbindingar	559	(462)	97
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	0,7%	(1,0%)	0,1%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	(0,6%)	(4,5%)	(2,1%)

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Upplýsingar um lífeyrissjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er með aðsetur að Engjateigi 9, Reykjavík. Sjóðurinn er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra. Öllum er heimilt að greiða til séreignar og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er í íslenskum krónum og fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema annað sé tekið fram.

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Á blaðsíðum 39-41 er að finna yfirlit um breytingar á hreinni eign, efnahagsreikning og sjóðstreymisyfirlit deilda sjóðsins.

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins samþykktu ársreikninginn þann 16. mars 2021.

3. Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

4. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum, sem settar eru fram hér á eftir, hefur verið beitt með samræmdum hætti á þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum.

5. Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Rekstrartekjur og rekstrargjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

6. Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem hafa borist sjóðnum. Ekki er áætlað fyrir óinnheimtum iðgjöldum í árslok. Mótteknar greiðslur án skilagreina eru færðar sem innheimt iðgjöld. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært á sérstakan lið undir iðgjöldum.

7. Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, þ.e. ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris er kostnaður við örorkumat og endurhæfingu.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi endurhæfingarsjóða, skulu lífeyrissjóðir á árinu 2020 greiða gjald sem samsvarar 0,10% af samanlögðum iðgjaldastofni allra sjóðfélaga til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs. Kostnaðurinn er færður undir liðinn Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs.

8. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum eru færðar allar tekjur af fjárfestingum í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 19.

Undir tekjur af eignarhlutum falla arðstekjur, söluhagnaður og sölutap ásamt breytingum á gangvirði, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

Hreinar tekjur af skuldabréfum
Hreinar tekjur af skuldabréfum eru tekjur af fjárfestingum í skuldabréfum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 19.
Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breyting á gangvirði skuldabréfa og hliðstæðar tekjur og gjöld. Einnig er undir þennan lið færð varúðarniðurfærsla vegna tapshættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörsdegi.

Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum
Þessi liður samanstendur af vaxtatekjum og gengismun vegna bankainnstæðna sem bundnar eru til lengri tíma en þriggja mánaða.

Vaxtatekjur af handbæru fé
Vaxtatekjur af handbæru fé eru vaxtatekjur og gengismunur af óbundnum innstæðum hjá bönkum og sparisjóðum.

Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum
Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum að frádregnum vaxtagjöldum.

Fjárfestingargjöld
Undir liðinn fjárfestingargjöld eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins.

9. Rekstrarkostnaður

Undir rekstrarkostnað fellur allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður vegna rekstrar sjóðsins, svo sem laun og launatengd gjöld, rekstur fasteignar, afskriftir og annar rekstrarkostnaður.

10. Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluta í félögum og sjóðum, skuldabréf og bundnar bankainnstæður.

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini og eru þau metin á gangvirði. Sjá nánar í skýringu nr. 26 þar sem gerð er grein fyrir verðmatsaðferð.

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf og önnur útlán. Skuldabréf eru færð á gangvirði í árslok nema ef um er að ræða skuldabréf sem haldið er til gjalddaga og útlán til sjóðfélaga, en slík skuldabréf eru færð á upphaflegri kaupkröfu í efnahagsreikningi.

Skuldabréf og útlán sjóðsins sem færð eru á upphaflegri kaupkröfu eru yfirfarin reglulega til að meta hvort virði hafi rýrnað. Við matið eru sérstakar áhættur metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim eignum sem kunna að tapast. Áður en ákvörðun er tekin um færslu virðisrýrnunar þarf að meta hvort hlutlæg gögn gefi til kynna mælanlega lækkun á væntu framtíðarsjóðstreymi frá einstökum verðbréfum eða safni verðbréfa áður en lækkunin verður merkjanleg á einstöku láni í safninu. Þetta geta verið vísbendingar um breytingar á greiðslugetu lántakanda eða efnahagsástandi. Stjórnendur nota mat sem byggir á sögulegri reynslu af eignum með svipuð áhættueinkenni og hlutlæg merki virðisrýrnunar.

Bundnar bankainnstæður eru innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en 3 mánaða.

11. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og eru á bilinu 20-30%.

Skýringar, frh.:

12. Sérstök aukaframlög

	2020	2019
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	14.009	12.292

13. Greiddur lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar sundurliðast þannig:

Ellilífeyrir	1.027.673	914.691
Örorkulífeyrir	108.716	110.785
Makalífeyrir	105.361	100.066
Barnalífeyrir	11.348	15.554
Samtals	1.253.098	1.141.096

Lífeyrisgreiðslur séreignardeilda sundurliðast þannig:

Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 1	65.765	20.001
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 2	188.058	96.970
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 3	17.192	1.626
Samtals	271.015	118.597
Lífeyrisgreiðslur samtals	1.524.113	1.259.693

14. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

Kostnaður vegna trúnaðarlækna, vottorða og fl.	289	293

15. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum greinast þannig:

Breyting á gangvirði hlutabréfa og hlutdeildarskírteina	7.965.860	6.399.914
Áhrif vegna breytinga á gengi gjaldmiðla	2.028.552	473.060
Arður hlutabréfa	230.012	714.841
Tekjur af eignarhlutum samtals	10.224.424	7.587.815
Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum:		
Arion banki hf.	361.494	276.739
BlueBay IG Global Aggr.B	31.521	0
Eik fasteignafélag hf.	167.736	44.234
Eyrir Invest hf	359.812	585.768
Festi hf	382.716	99.518
Hampiðjan hf.	718.586	167.292
Iceland Seafood International hf.	362.803	114.649
IS Lausafjársafn	26.884	14.188
Kvika hf.	425.175	137.326
Landsbréf - Veltubréf II	1.973	0
LGT Sustainable Equity Global Sub-Fund	187.522	40.291
Marel hf.	712.076	1.539.195
Morgan Stanley HP Millennium	260.097	117.701
Origo hf.	392.313	61.443
Pimco Funds Global Investors	174.322	63.503
Reginn hf.	508	49.418
Síminn hf	312.457	147.390
Storebrand Global ESG PL	44.594	0
Tryggingamiðstöðin hf.	416.688	88.564
Vanguard ESG Developed W	7.389	0
Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum samtals	5.346.666	3.547.219

16. Hreinar tekjur af skuldabréfum greinast þannig:

	2020	2019
Skuldabréf haldið til gjalddaga:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	582.087	509.936
Skuldabréf sveitarfélaga	165.191	140.894
Skuldabréf lánastofnana	91.312	81.916
Skuldabréf fyrirtækja	344.645	484.390
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	1.328.798	1.211.500
Hreinar tekjur af skuldabréfum haldið til gjalddaga samtals	2.512.033	2.428.636
Skuldabréf færð á gangvirði:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	341.480	664.772
Skuldabréf sveitarfélaga	138.114	135.242
Skuldabréf lánastofnana	412.135	200.571
Skuldabréf fyrirtækja	219.638	183.832
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	10.651	15.264
Hreinar tekjur af skuldabréfum á gangvirði samtals	1.122.018	1.199.681
Hreinar tekjur af skuldabréfum samtals	3.634.051	3.628.317
Þar af áhrif gjaldmiðla á hreinar tekjur af skuldabréfum	140.552	133.606
Þar af breyting á niðurfærslu skuldabréfa sem greinist þannig:		
Skuldabréf	(146.576)	(13.836)
Lán til sjóðfélaga	8.936	8.506
	(137.640)	(5.330)

17. Afleiðusamningar

Í árslok var sjóðurinn með þrjá virka kaupréttarsamninga sem sjóðurinn eignaðist í tengslum við kaup á hlutafé í útboði Icelandair í september 2020. Kaupréttirnir veita sjóðnum heimild til að kaupa hlutafé í félaginu á fyrirfram ákveðnum dagsetningum og verðum. Kaupréttunum fylgir engin skylda fyrir sjóðinn.
Kaupréttirnir eru skráðir á markað og eru virk viðskipti með þá. Sjóðurinn hefur fært upp virði þeirra miðað við markaðsverð í lok árs 2020.

Kaupréttur	Nafnverð	Nýtingartímabil	Samningsverð á hlut
ICEAIRW130821	21.001.138	03.08-13.08.2021	1,13
ICEAIRW180222	21.001.138	08.02-18.02.2022	1,22
ICEAIRW120822	21.001.137	02.08-12.08.2022	1,30

18. Vaxtatekjur af handbæru fé

Vaxtatekjur af handbæru fé greinast þannig:		
Vaxtatekjur af handbæru fé	21.851	45.345
Gengismunur af handbæru fé	199.359	29.017
Vaxtatekjur af handbæru fé samtals	221.210	74.362

19. Fjárvörslu- og eignastýringarkostnaður:

	2020	2019
Fjárfestingargjöld greinast þannig:		
Fjárfestingargjöld sjóða	21.429	16.449
Vörsluþóknanir	7.704	7.933
Umsýsluþóknanir vegna útvistunar eignastýringar	95.306	78.253
Önnur fjárfestingargjöld	207	182
Fjárfestingargjöld samtals	124.646	102.817

Bein fjárfestingargjöld árið 2020	Samtrygging	Lífsverk 1	Lífsverk 2	Lífsverk 3	Samtals
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	21.429	0	0	0	21.429
Kaup- og söluþóknanir	11.403	0	0	0	11.403
Vörsluþóknanir	7.704	0	0	0	7.704
Umsýsluþókn. v. útvistunar	55.783	5.262	33.490	771	95.306
Önnur fjárfestingargjöld	207	0	0	0	207
Fjárfestingargjöld samtals	96.526	5.262	33.490	771	136.049

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld árið 2020	Samtrygging	Lífsverk 1	Lífsverk 2	Lífsverk 3	Samtals
Innlendir fjárfestingarsjóðir	13.960	0	0	0	13.960
Innlendir fagfjárfestasjóðir	124.454	2.751	18.159	1.356	146.720
Erlendir verðbréfasjóðir	75.419	4.973	18.465	43	98.900
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	136.439	0	156	0	136.595
Önnur fjárfestingargjöld	19.141	0	0	0	19.141
Fjárfestingargjöld samtals	369.413	7.724	36.780	1.399	415.316

Fjárfestingargjöld samtals allar deildir árið 2020	Bein fjárf. gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf. gjöld	Fjárf. gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingargjalda alls af meðaleign
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	13.960	13.960	2.625.527	0,5%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	0	146.720	146.720	7.183.770	2,0%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	98.900	98.900	14.761.081	0,7%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	21.429	136.595	158.024	5.924.725	2,7%
Kaup- og söluþóknanir	11.403	0	11.403		
Vörsluþóknanir	7.704	0	7.704		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	95.306	0	95.306		
Önnur fjárfestingargjöld	207	19.141	19.348		
Fjárfestingargjöld samtals	136.049	415.316	551.365		

Fjárfestingargjöld samtals allar deildir árið 2019					
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	3.847	3.847	628.702	0,6%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	0	115.375	115.375	5.250.217	2,2%
Erlendir verðbréfasjóðir	194	71.750	71.944	9.553.665	0,8%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	16.255	81.888	98.143	4.312.212	2,3%
Kaup- og söluþóknanir	8.608	0	8.608		
Vörsluþóknanir	7.933	0	7.933		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	78.254	0	78.254		
Önnur fjárfestingargjöld	182	14.601	14.783		
Fjárfestingargjöld samtals	111.426	287.461	398.887		

20. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2020	2019
Laun og launatengd gjöld	160.314	159.615
Rekstur upplýsingakerfa	34.334	34.822
Lögfræðiþjónusta	1.694	1.393
Fjármálaeftirlit, Landssamtök lífeyrissjóða og Umboðsmaður skuldara	17.009	15.314
Endurskoðun	9.452	8.112
Rekstur húsnæðis	8.474	8.261
Önnur aðkeypt þjónusta	2.047	5.542
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	3.628	3.339
Tryggingastærðfræðingur	2.604	2.194
Ýmis skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	24.106	22.969
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður samtals	263.662	261.561

21. Laun og launatengd gjöld greinast þannig:

Laun og launatengd gjöld samtals	160.314	159.615
Meðalfjöldi starfsmanna á árinu	8	8

Laun stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og endurskoðunarnefndar sundurliðast þannig:

Björn Ágúst Björnsson, formaður	2.838	2.572
Eva Hlín Dereksdóttir, varaformaður	1.872	1.286
Margrét Arnardóttir, stjórn og endurskoðunarnefnd	1.674	1.622
Agnar Kofoed-Hansen, stjórn og endurskoðunarnefnd	1.023	2.072
Gnýr Guðmundsson, stjórnarmaður	907	41
Þorbergur Steinn Leifsson, stjórnarmaður	907	0
Unnar Hermannsson, stjórnarmaður	451	1.286
Þráinn Valur Hreggviðsson, formaður endurskoðunarnefndar	351	406
Arnar Ingi Einarsson	42	41
Bergur Ebbi Benediktsson	42	0
Halla Guðrún Jónsdóttir	42	0
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir	42	41
Helga Viðarsdóttir	41	0
Helena Sigurðardóttir	0	261
Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri	27.569	26.871
Hreggviður Ingason, forstöðumaður eignastýringar	21.456	20.709
Samtals	59.257	57.208

22. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:

KPMG ehf., endurskoðun ársreiknings	3.937	3.768
KPMG ehf., könnun árshlutareiknings	0	1.379
KPMG ehf., önnur þjónusta	29	826
PwC ehf., endurskoðun ársreiknings	913	0
PwC ehf., könnun árshlutareiknings	1.215	0
Deloitte ehf., innri endurskoðun	3.387	2.966
Deloitte ehf., önnur þjónusta	0	310
TBG ehf., útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	1.642	1.610
TBG ehf., önnur þjónusta	963	583
Samtals	12.086	11.442

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

	2020			2019
Eignarhlutir í skráðum innlendum félögum:	**Hlutdeild**	**Kostn.verð**	**Gangvirði**	**Gangvirði**
Arion banki hf	1,4%	1.779.614	2.248.693	1.206.129
Eik fasteignafélag hf	5,3%	1.074.404	1.669.210	1.637.077
Eimskip hf	0,6%	238.071	273.345	130.471
Festi hf	2,7%	1.095.778	1.573.018	1.009.316
Hagar hf	0,9%	498.431	640.068	532.412
Hampiðjan hf	4,0%	450.827	1.662.254	812.190
Iceland Seafood International hf	4,8%	1.118.885	1.609.852	1.069.810
Icelandair Group hf	1,1%	369.224	504.981	46.207
Kvika banki hf	2,9%	497.680	1.069.534	655.522
Marel hf	0,5%	1.229.871	3.009.347	3.104.211
Origo hf.	6,7%	753.169	1.155.353	515.111
Reginn hf	2,5%	808.052	1.031.393	1.094.316
Reitir fasteignafélag hf	1,3%	704.680	738.097	1.017.212
Síminn hf	1,5%	624.228	1.019.404	562.032
Sjóvá-Almennar tryggingar hf	0,8%	206.097	306.499	159.231
Skeljungur hf	3,7%	595.136	657.642	563.028
Sýn hf	1,2%	181.017	140.009	124.922
TM hf	2,5%	634.945	1.072.267	363.177
Vátryggingafélag Íslands hf	3,1%	638.437	851.901	426.062
Önnur félög			80.943	74.120
			21.313.810	15.102.556
Eignarhlutir í óskráðum innlendum félögum og sjóðum:				
105 Miðborg slhf	11,3%	416.250	478.688	416.250
Akta SK1	13,6%	420.000	485.069	139.959
Akta Stokkur	2,9%	99.106	162.538	105.509
Akta Vaxtatækifæri	1,7%	100.064	104.929	0
Alda Credit Fund slhf	5,9%	92.400	119.520	114.300
Alda Credit Fund II slhf	3,4%	50.000	59.300	56.800
Alda Credit Fund III slhf	4,4%	140.687	140.687	0
Almenna leigufélagið eignarhaldssjóður	1,3%	194.850	164.970	166.275
Blávarmi slhf	1,8%	255.441	255.467	255.467
Crowberry I slhf	2,0%	40.328	44.588	24.573
Eyrir Invest hf	1,3%	503.043	1.528.998	1.188.245
Fagfjárfestasjóðurinn Credit Opp. Fund	6,3%	259.659	254.873	258.078
Fagfjárfestasjóðurinn IFIF	7,4%	925.239	1.339.160	1.117.388
FÍ fasteignafélag slhf	3,0%	49.944	137.189	127.562
Freyja framtakssjóður slhf	2,5%	70.138	53.527	15.412
Frumtak 2 slhf	4,1%	199.685	213.462	199.141
geoSilica Iceland hf	6,7%	50.000	30.000	30.000
Horn II slhf	2,9%	8.086	19.485	20.287
Horn III slhf	2,5%	254.500	169.752	171.313
Innviðir fjárfestingar slhf	7,3%	229.948	206.954	284.650
IS Lausafjársafn	3,3%	1.764.601	1.771.058	944.174
Íslensk verðbréf hf	3,2%	41.041	30.876	30.876
Jarðvarmi slhf	1,8%	378.906	481.384	637.693
JR Veðskuldabréf I	8,9%	538.454	588.816	536.277
Júpiter - Lausafjársjóður	2,9%	603.224	609.229	0
Kerecis hf	1,4%	175.793	197.759	159.056
Kjölfesta slhf	13,2%	227.477	229.524	296.465
Kvika - IHF hs.	3,5%	129.371	183.684	142.083
Kvika - Innlend skuldabréf	2,0%	161.389	182.299	151.648

Frh. á næstu síðu

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, frh:

	2020			2019
	Hlutdeild	Kostn.verð	Gangvirði	Gangvirði
Frh. frá fyrri síðu				
Landsbréf - Hvatning slhf	6,0%	505.194	424.363	505.194
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður II	6,0%	62.388	61.359	0
Landsbréf - Veðskuldabréfasafn slhf	5,7%	23.185	38.593	34.951
Landsbréf - Veltubréf II	3,5%	1.100.000	1.101.973	0
Landsbréf - Icelandic Tourism Fund I slhf	5,5%	154.678	150.393	231.329
MF1 slhf	2,5%	69.286	85.499	98.521
Norðurturninn hf	9,9%	152.624	343.875	312.657
ST1	11,6%	739.030	837.558	738.222
Stefnir - ÍS 5	3,4%	408.104	421.208	344.214
Stefnir - Skuldabréfaval	2,8%	160.628	174.571	156.648
Stoðir hf	0,4%	61.064	100.886	91.505
TFII slhf	5,0%	123.641	156.653	96.521
Veðskuldabréfasjóður ÍV	4,5%	35.000	54.414	51.187
Verðbréfamiðstöð Íslands hf.	5,1%	73.571	14.995	14.995
Önnur félög og sjóðir			134.417	142.449
			14.344.542	10.407.874
Eignarhlutir í skráðum erlendum félögum og sjóðum:				
Alibaba Group	0,0%	69.005	109.541	99.472
Amundi Funds - Global Aggregate Bond	0,0%	319.807	327.394	513.701
Amundi Global Em. Markets Blended Bond	0,0%	124.398	162.166	140.149
Amundi Index MSCI Europe SRI	0,1%	174.249	190.940	72.041
Amundi IS SICAV - Index Equity Global	0,2%	298.015	495.195	397.643
Arion banki hf	0,3%	406.091	494.523	340.431
Ashmore SICAV - Emerging Market	6,1%	168.505	248.354	165.791
Ashmore SICAV - Emerging Market TRF	0,1%	302.951	310.313	290.423
BlueBay IG Global Aggregate Bond	0,7%	909.280	940.801	0
Delphi Nordic VPFO	1,6%	323.395	510.403	354.098
DNB Fund Nordic Equities institutional A	1,8%	297.572	430.382	0
DNB Fund - Technology	0,3%	201.388	377.012	276.367
DNB High Yield	1,8%	280.033	299.163	286.718
DNB Obligasjon III	0,1%	420.900	486.571	424.704
GAM Emerging Equity Fund EUR	0,2%	132.601	203.254	248.911
GAM Star Disruptive Growth	0,8%	113.180	269.065	188.671
HDFC Bank LTD	0,0%	88.288	121.319	77.545
Hermes Investment Funds Plc - Global Em.	0,0%	124.387	402.648	0
Invesco China Technology ETF	0,1%	90.470	175.845	135.302
Invesco EQQQ NASDAQ-100 UCITS ETF	0,0%	111.189	147.745	91.780
iShares Core S&P 500 UCITS ETF	0,0%	219.699	326.379	244.942
iShares Edge MSCI USA Qual. Factor ETF	0,0%	180.423	301.501	248.856
iShares MSCI EM ESG Enh. USITS ETF	0,1%	104.376	134.564	0
JPMorgan Funds - Emerging Market	0,1%	184.460	281.641	225.457
Katla Fund Global Value	2,2%	397.658	667.372	1.139.528
LGT Sustainable Equity Fund Global	0,7%	822.148	1.049.767	749.741
LVMH Moët Hennessy - Louis Vuitton	0,0%	67.143	108.799	79.890
Mastercard Inc	0,0%	35.480	101.075	91.011
Microsoft Corporation	0,0%	55.368	127.804	104.613

Frh. á næstu síðu

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, frh:

	2020			2019
	Hlutdeild	Kostn.verð	Gangvirði	Gangvirði
Frh. frá fyrri síðu				
Montanaro Better World Fund	0,2%	156.400	160.324	0
Montanaro European Smaller Comp. Fund	0,9%	333.063	599.811	471.616
Pareto Investment Fund B	2,1%	135.220	161.274	139.227
Pareto Nordic Corporate Bond A	0,1%	34.184	148.218	77.434
Pimco Funds Global Investors	0,0%	713.767	1.026.724	852.403
Skagen M2 VPFO	2,1%	444.606	488.230	496.036
State Street Global Enhanced Equity Fund	4,6%	261.308	393.576	511.648
State Street World Index Equity I EUR	0,0%	180.779	304.618	458.816
Store Capital Corporation	0,0%	99.213	116.632	60.448
Storebrand Global ESG PLUS A	0,7%	1.385.600	1.430.194	0
SVB Financial Group	0,0%	68.036	115.989	66.388
T.Rowe Price - Global Focused Growth Eq.	0,1%	579.774	732.463	313.551
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co. Ltd .	0,0%	47.040	137.725	70.605
Threadneedle Lux - Global Corporate Bond	0,4%	165.457	273.686	0
Threadneedle Lux - Global Focus	0,2%	354.116	404.558	0
Threadneedle Lux - Global Smaller Comp.	0,1%	133.320	136.013	0
Threadneedle Lux- Global Small Comp. I class	0,1%	132.533	139.217	0
UBS Irl ETF plc - S&P 500 ESG UCITS ETF	0,2%	336.249	399.968	173.997
UBS Lux Real Estate Funds Select	0,1%	453.728	484.977	452.940
Vanguard ESG Developed World	0,5%	975.755	983.145	0
Wellington Global Quality Growth	0,1%	676.534	669.699	523.471
Össur hf	0,1%	131.994	621.303	579.535
Önnur félög og sjóðir			930.670	3.337.558
			20.660.550	15.573.458
Eignarhlutir í óskráðum erlendum félögum og sjóðum:				
Alkeon Growth Partners LP	0,4%	321.756	709.446	429.943
GAMMA: Anglia	5,7%	140.990	87.816	87.467
KKR Global Infrastructure Investors III	1,3%	465.899	460.665	268.489
LPE II	3,7%	30.522	50.025	52.773
LPE II -B	3,6%	420.247	748.961	627.097
Morgan Stanley HP Millennium	1,3%	887.845	1.282.398	1.081.603
Morgan St. Em. Private Markets Fund I LP	1,2%	209.423	180.705	235.163
Morgan St. Private Equity Co-Inv. Fund I	1,2%	432.544	643.002	381.167
Morgan St. Private Equity Co-Inv. Fund II	2,1%	191.340	190.815	0
Morgan St. AIP Private Markets Fund VI LP	0,9%	356.799	552.659	510.361
Morgan St. Div. Credit Opp. Fund I Offshore	3,3%	342.767	423.920	427.035
NB Euro Crossroads 2018 SCSP	1,9%	276.496	335.653	159.018
Obligo Global Infrastruktur II	8,2%	408.035	438.671	150.393
Önnur félög og sjóðir			153.023	160.698
			6.257.759	4.571.207
Samtals eignarhlutir í félögum og sjóðum			62.576.661	45.655.095

24. Skuldabréf greinast þannig:

	2020	2019
Skuldabréf metin á gangvirði		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	4.784.922	5.709.693
Skuldabréf sveitarfélaga	2.170.591	1.798.997
Skuldabréf lánastofnana	5.821.126	4.435.160
Skuldabréf fyrirtækja	3.603.852	2.795.131
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	142.445	224.746
	16.522.936	14.963.727
Skuldabréf haldið til gjalddaga		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	7.762.141	7.904.991
Skuldabréf sveitarfélaga	2.403.742	1.853.836
Skuldabréf lánastofnana	1.583.032	1.627.729
Skuldabréf fyrirtækja	6.683.303	6.859.563
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	21.383.743	22.084.911
	39.815.961	40.331.030
Skuldabréf samtals	56.338.897	55.294.757
Áætlað gangvirði skuldabréfa haldið til gjalddaga í árslok	42.087.690	42.459.129

Sjóðfélagalán og önnur veðlán greinast þannig:

Lán til sjóðfélaga	16.424.054	18.757.670
Niðurfærsla sjóðfélagalána í árslok	(19.758)	(28.694)
Önnur veðskuldabréf	5.121.892	3.580.681
	21.526.188	22.309.657

25. Fjárfestingar greinast þannig eftir gjaldmiðlum í lok árs 2020:

	Í íslenskum kr.	Í erl. mynt	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	35.658.352	26.918.309	62.576.661
Skuldabréf	55.638.321	700.576	56.338.897
Afleiðusamningar	47.463	0	47.463
Bundnar bankainnstæður	38.092	0	38.092
	91.382.228	27.618.885	119.001.113

	Samtals	Hlutfall
Fjárfesting í ISK	91.382.228	77%
Fjárfesting í USD	16.058.592	13%
Fjárfesting í EUR	8.011.256	7%
Fjárfesting í NOK	2.036.012	2%
Fjárfesting í öðrum gjaldmiðlum	1.513.025	1%
	119.001.113	100%

26. Þrepaskipting gangvirðis

Við mat á gangvirði fjárfestinga er stuðst við þrepaskipta verðmatsaðferð. Verðmatsþrepin eru þrjú og stýrast þau af áreiðanleika þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Skilgreining þrepanna er þannig:

1. þrep	Gangvirði sem byggir á viðskiptum skráðra bréfa á virkum markaði.
2. þrep	Gangvirðið byggir ekki á verði á virkum markaði í 1. þrepi heldur sannreynanlegum upplýsingum um eignina svo sem nýleg viðskipti, innra virði eða öðrum mikilvægum markaðsupplýsingum.
3. þrep	Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum. T.d. verðmöt frá þriðja aðila, verðmöt sem sjóðurinn framkvæmir sjálfur byggt á afkomu, undirliggjandi eignum, samanburði við sambærilegar eignir og ríkjandi markaðsskilyrði eða öðrum viðurkenndum aðferðum.

Þrepaskipting fjárfestinga á gangvirði í lok árs 2020:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	48.444.788	12.767.029	1.364.844	62.576.661
Skuldabréf	14.668.936	1.854.000	0	16.522.936

Þrepaskipting fjárfestinga á gangvirði í lok árs 2019:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	35.297.585	9.181.494	1.176.016	45.655.095
Skuldabréf	13.228.504	1.655.612	79.611	14.963.727

27. Rekstrarfjármunir

Árið 2020	**Rekstrar-fjármunir**
Heildarverð 1.1.2020	17.672
Afskrifað 1.1.2020	(8.792)
Viðbót á árinu	1.168
Afskrifað á árinu	(3.629)
Selt og niðurlagt á árinu	(1.182)
Afskriftir af seldu og niðurlögðu á árinu	1.182
Bókfært verð 31.12.2020	6.419
Stofnverð 31.12.2020	17.658
Afskrifað 31.12.2020	(11.239)
Bókfært verð 31.12.2020	6.419
Afskriftahlutföll	20 - 30%

28. Skuldbindingar utan efnahags

Í árslok 2020 voru skuldbindingar sjóðsins vegna fjárfestingaloforða í framtakssjóðum að fjárhæð 7.618 milljónir króna.

29. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 og ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hlotið hefur viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins til slíks starfs og starfar sjálfstætt utan sjóðsins.

Samkvæmt tryggingafræðilegri athugun í lok árs 2020 var heildartryggingafræðileg staða sjóðsins jákvæð um 1,2% samanborið við 0,1% jákvæða stöðu í lok fyrra árs. Staða áfallinna skuldbindinga var jákvæð um 2,4% en staða framtíðarskuldbindinga var neikvæð um 0,9%. Engar breytingar voru á forsendum milli ára. Athugunin nú er áfram byggð á mati á dánar- og lífslíkum, sem tekur til reynslu áranna 2014 – 2018.
Lífeyrisskuldbinding sjóðsins í árslok 2020 greinist þannig í milljónum króna:

Yfirlit um breytingar á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar í milljónum króna:

Eignir	**2020**	**2019**
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok	140.913	129.508
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun	129.508	118.278
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	11.405	11.230
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	139.232	129.411
Skuldbindingar í ársbyrjun	129.411	120.867
Hækkun skuldbindinga á árinu	9.821	8.544
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	1.584	2.686

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar í milljónum króna:

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	81.122	72.866
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	5.912	4.676
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	3.949	3.620
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(1.253)	(1.141)
Hækkun vegna nýs reiknigrundvallar	0	791
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(294)	310
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	89.436	81.122

30. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Í daglegri starfsemi sjóðsins eru margir þættir sem geta haft áhrif á rekstur hans og afkomu. Stjórn Lífsverks hefur mótað áhættustefnu fyrir sjóðinn í þeim tilgangi að skilgreina skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, að skilgreina þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og jafnframt að skilgreina hvernig fylgst verður með þessum áhættuþáttum. Hluti af áhættustefnu sjóðsins er gerð áhættuskrár og áhættudagskrár, þar sem farið er yfir alla áhættuþætti, hvar og hvernig þeir eru mældir og þeir flokkaðir eftir mikilvægi. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á mótun og setningu stefnunnar og framkvæmdastjóri ber ábyrgð á framkvæmd stefnunnar. Breytingar á henni eru lagðar fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Áhættustefnan nær yfir starfsemi sjóðsins, en ekki félaga og/eða fyrirtækja í eigu sjóðsins.

Áhættustefna Lífsverks er sett í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með starfsemi lífeyrissjóða. Saman ná áhættustefna sjóðsins og fjárfestingarstefna yfir áhættu- og áhættustýringarstefnu í samræmi við reglugerðina. Tekið er tillit til stærðar, mannafla og einkenna við mat á hæfilegu umfangi áhættustýringar sjóðsins.

Áhættustefna sjóðsins er yfirfarin og uppfærð árlega.

Stórn ber ábyrgð á að framkvæmt sé eigið áhættumat a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Eigið áhættumat skal taka tillit til allra viðeigandi áhættuþátta, vera framsýnt og í samræmi við rekstur og stefnur sjóðsins. Stjórn rýnir ferlið við gerð eigin áhættumats og endurskoðar forsendur og niðurstöður. Endanlegu áhættumati er skilað til Fjármálaeftirlitsins fyrir lok júní ár hvert.

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái markmiðum sínum, en meginmarkmið lífeyrissjóðsins er að greiða lífeyri samkvæmt samþykktum.

Áhætta samtryggingardeildar er því öll þau atvik er geta marktækt haft áhrif á getu lífeyrissjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar, þ.e. að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma, samanber 2. mgr. 39. laga nr. 129/1997. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum.

Áhætta séreignardeilda er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir/réttindi rétthafa skerðist til skemmri eða lengri tíma.

Áhættuflokkun

Áhættu samtryggingardeildar sjóðsins er skipt í fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu og rekstraráhættu. Áhættu séreignardeilda er skipt í fjóra flokka; fjárhagslega áhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu og rekstraráhættu.

Fjárhagsleg áhætta, lausafjáráhætta, mótaðilaáhætta og lífeyristryggingaráhætta er áhætta tengd eignum og skuldbindingum sjóðsins (efnahagsreikningi sjóðsins). Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengdri upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða vanhæfi starfsmanna m.t.t. þekkingar, reynslu eða heilinda.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu flokkum áhættu en innan hvers flokks eru síðan skilgreindir áhættuþættir, sem eru í heildina 28 í rekstri samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins og 22 í rekstri séreignardeilda.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta er fólgin í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Undir fjárhagslega áhættu falla vaxta- og endurfjárfestingaráhætta, uppgreiðsluáhætta, markaðsáhætta, gjaldmiðlaáhætta, verðbólguáhætta, áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings og ósamræmisáhætta er varðar samtryggingardeild, en þar er átt við hættuna á ósamræmi í breytingum á markaðsvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar.

Liður í eftirliti með fjárhagslegri áhættu eru skýrar verklagsreglur og vinnulag, þ.m.t. aðferðir til að vakta, meta og stýra þeim áhættum sem starfsemi sjóðsins fylgja. Stjórn sjóðsins fær mánaðarlegar skýrslur um fjárhagsstöðu sjóðsins og yfirfer ársfjórðungslega áhættuskýrslur og álagspróf.

30. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, frh.:

Lausafjáráhætta
Lausafjáráhætta er annars vegar seljanleikaáhætta, sem felur í sér þá áhættu að ekki sé hægt að selja (eða kaupa) tiltekinn fjármálagerning á viðunandi verði með stuttum fyrirvara og hins vegar útstreymisáhætta, sem er sú áhætta að ekki sé hægt að standa við greiðslur í krónum eða erlendum myntum, t.d. vegna lífeyrisskuldbindinga, skuldbindinga í sjóðum, vegna uppgjörs samninga eða úttekta á séreignarsparnaði. Seljanleikaáhætta getur komið til vegna óvenjulegra markaðsaðstæðna en einnig vegna eiginleika viðkomandi fjármálagernings. Algengur mælikvarði á seljanleika fæst með því að athuga veltu tiltekinna verðbréfa og bera saman við eignastöðu sjóðsins í sama flokki verðbréfa. Meta þarf útstreymisáhættu með því að skoða vænt nettó innstreymi/útstreymi lífeyrissjóðsins og meta áhættu á fráviki frá þeirri áætlun.

Mótaðilaáhætta
Mótaðilaáhætta samanstendur af útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu og afhendingar- og uppgjörsáhættu. Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum eða vegna samninga sem fela í sér útlánaígildi. Samþjöppunaráhætta er heildaráhætta eignasafns af tilteknum mótaðila og aðilum honum tengdum. Landsáhætta er hættan á að fjárfestingar sjóðsins séu of tengdar einu landi eða landsvæði. Afhendingar- og uppgjörsáhætta er sú áhætta að uppgjör viðskipta sé ekki í samræmi við fyrirmæli, eða að eignir tapist vegna gjaldþrots (eða greiðslufalls) vörsluaðila, þegar eignir sjóðsins eru í vörslu hjá 3ja aðila.

Mótaðilaáhætta er metin áður en viðskipti eiga sér stað og með reglubundnum hætti, m.a. með áhættuflokkun og skýrslugjöf til stjórnar og eftirlitsaðila.

Lífeyristryggingaráhætta
Felst í hættunni á því að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga ef skuldbindingar vaxa meira en eignir, hættu sem stafar af miklum samdrætti í iðgjöldum, hættu á neikvæðri þróun í ytra umhverfi sjóðsins, hættu á að lýðfræðileg samsetning sjóðfélaga breytist á þann veg að skuldbindingar hækki umfram áætlanir og hættu á að sjóðfélagar flytji réttindi sín. Lífeyristryggingaráhætta er metin árlega af tryggingastærðfræðingi sjóðsins og gerð eru álagspróf sem sýna hvaða áhrif breytingar á mismunandi forsendum hafa á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Rekstraráhætta
Rekstraráhætta er almenn hætta á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika, almenn áhætta sem snýr að hlítingu starfsmanna við lög og reglur, samþykktir og verkferla, áhætta vegna svika, sem valdið geta sjóðnum fjárhagslegu tjóni, áhætta vegna vél- og hugbúnaðar, sem notaður er í daglegum rekstri, orðsporsáhætta og pólitísk áhætta. Undir rekstraráhættu flokkast einnig skjalaáhætta, úrskurðaráhætta lífeyris, áhætta vegna útvistunar og upplýsingaáhætta.

Helstu tæki til að takmarka rekstraráhættu er að tryggja að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við lög og reglugerðir, skýrar starfsreglur, verkferlar og verklýsingar og öflugt innra eftirlit, sem m.a. tryggir aðgreiningu starfa innan sjóðsins. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Þá gerir innri endurskoðandi sjóðsins úttekt á innra eftirliti árlega.

Næmnigreining áhættuþátta
Ársfjórðungslega lætur sjóðurinn taka saman yfirlit um það hvaða áhrif mismunandi sviðsmyndir sem stafa frá fjármálagerningum og skuldbindingum sjóðsins kynnu að hafa á tryggingafræðilega stöðu. Skoðað er hvaða áhrif verðbólguskot kynni að hafa, skyndilegar breyting á virði innlendra og erlendra hlutabréfa, breyting á gengi krónu og samspil verðbólgu og gengi krónu. Hér að neðan er yfirlit sem sýnir eðli og umfang helstu áhættuþátta og áætluð breyting á tryggingafræðilega stöðu eftir eitt ár:

30. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, frh.:

Áhættuþáttur / sviðsmyndir	Tryggingafræðileg staða	Breyting trygginga-fræðilegrar stöðu
Núverandi staða	1,2%	0,0%
Verðbólga 6%	-0,3%	-1,5%
Lækkun á virði erlendra hlutabréfa um 25%	-2,7%	-3,9%
Hækkun á virði erlendra hlutabréfa um 20%	2,2%	1,0%
Hækkun á gengi krónu um 10%	-0,7%	-1,9%
Lækkun á gengi krónu um 10%	2,8%	1,5%
Lækkun á virði innlendra hlutabréfa um 15%	-3,0%	-4,2%
Hækkun á virði innlendra hlutabréfa um 25%	3,5%	2,3%
Verðbólga 6% og lækkun á gengi krónu um 10%	1,4%	0,2%
Verðbólga 1% og hækkun á gengi krónu um 10%	0,1%	-1,1%

Reglulega eru gerð álagspróf en markmið þeirra er að meta hvort munur á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga verði meiri en 10% en þá er samkvæmt lögum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á og með sama hætti ef þessi munur hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Við álagsprófið er horft til undirliggjandi eigna í verðbréfasjóðum og fjárfestingarsjóðum.

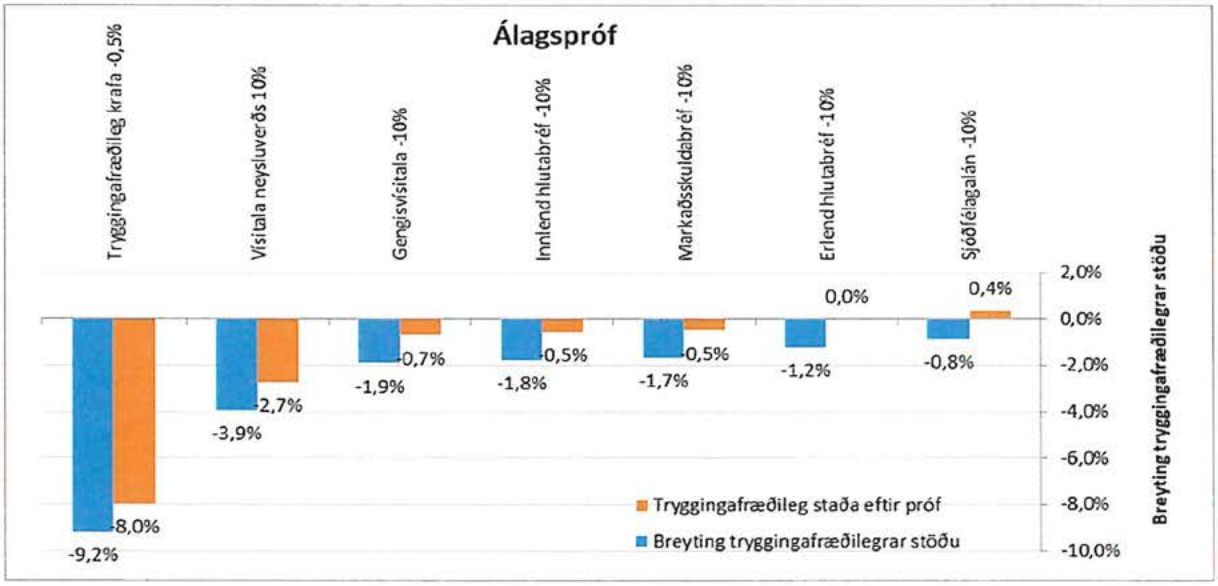

31. Kennitölur:

Samtryggingardeild	2020	2019	2018	2017	2016
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildar skuldbind.	1,2%	0,1%	(2,1%)	1,5%	0,1%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbind.	2,4%	0,7%	(0,6%)	2,4%	1,2%
Ávöxtun:					
Hrein raunávöxtun	9,3%	9,0%	1,1%	3,6%	2,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar					
síðastliðin fimm ár	5,1%	4,9%	4,3%	5,0%	5,4%
síðastliðin tíu ár	5,0%	3,8%	2,9%	(1,0%)	(1,4%)
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	37,1%	30,8%	25,9%	27,5%	26,3%
Skráð skuldabréf	27,6%	27,8%	31,6%	36,4%	42,9%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	16,8%	15,7%	15,8%	13,3%	12,0%
Óskráð skuldabréf	18,5%	24,6%	26,6%	22,8%	18,7%
Afleiðusamningar	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	74,9%	75,9%	77,4%	80,5%	83,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	25,1%	24,1%	22,6%	19,5%	16,1%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	3.005	2.964	2.842	2.757	2.664
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	5.265	5.094	4.932	4.716	4.564
Fjöldi lífeyrisþega	543	503	463	419	381
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	82,0%	80,2%	80,9%	80,2%	80,0%
Örorkulífeyrir	8,7%	9,7%	9,3%	9,0%	7,9%
Makalífeyrir	8,4%	8,8%	9,1%	9,9%	11,3%
Barnalífeyrir	0,9%	1,4%	0,7%	0,9%	0,9%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls	3.962.929	3.807.912	3.735.792	3.554.132	3.351.938
Lífeyrir alls	1.290.877	1.178.242	1.043.069	902.365	768.689
Hreinar fjárfestingartekjur	11.667.698	9.245.246	3.401.459	3.845.921	3.231.092
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður	229.874	233.794	223.454	218.081	209.649
Hækkun á hreinni eign	14.109.876	11.641.122	5.870.729	6.279.607	5.604.691
Aðrar kennitölur:					
Stöðugildi á árinu	8	8	7,75	7	7
Lífeyrisbyrði	32,6%	30,9%	27,9%	25,4%	22,9%
Hreinar fjárf.tekjur af meðalstöðu eigna	12,5%	11,5%	4,6%	5,5%	5,0%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður					
í hlutfalli af iðgjöldum	5,80%	6,14%	5,98%	6,14%	6,25%
í hlutfalli af meðalstöðu eigna	0,25%	0,29%	0,30%	0,31%	0,32%

31. Kennitölur, frh.:

Séreignardeild:	2020	2019	2018	2017	2016
Lífsverk 1					
Hrein raunávöxtun	12,3%	12,9%	(1,7%)	4,4%	(1,6%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	5,0%	4,9%	3,1%	5,5%	5,6%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	66,6%	58,7%	48,6%	53,0%	46,8%
Skuldabréf	33,4%	41,3%	51,4%	47,0%	53,2%
Eignir í íslenskum krónum	80,0%	83,3%	93,4%	94,2%	98,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	20,0%	16,7%	6,6%	5,8%	1,4%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	681	653	614	536	394
Fjöldi lífeyrisþega	39	4	4	1	1
Lífsverk 2					
Hrein raunávöxtun	7,6%	9,9%	1,0%	5,6%	1,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	5,1%	4,8%	3,2%	3,3%	2,6%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	44,2%	33,6%	33,7%	27,1%	26,9%
Skuldabréf	55,8%	66,4%	66,3%	72,9%	73,0%
Eignir í íslenskum krónum	85,4%	88,5%	94,5%	98,4%	98,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	14,6%	11,5%	5,5%	1,6%	1,2%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.431	2.330	2.244	2.247	2.282
Fjöldi lífeyrisþega	112	71	58	49	58
Lífsverk 3					
Hrein raunávöxtun	2,3%	2,7%	0,6%	3,1%	3,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	2,3%	2,4%	2,5%	2,6%	2,1%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	30,5%	33,6%	21,6%	19,5%	37,4%
Skuldabréf	63,4%	58,0%	74,5%	75,9%	54,1%
Annað	6,0%	8,3%	3,9%	4,6%	8,6%
Eignir í íslenskum krónum	98,5%	98,1%	100,0%	100,0%	100,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	1,5%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	139	124	113	91	61
Fjöldi lífeyrisþega	11	3	2	5	2

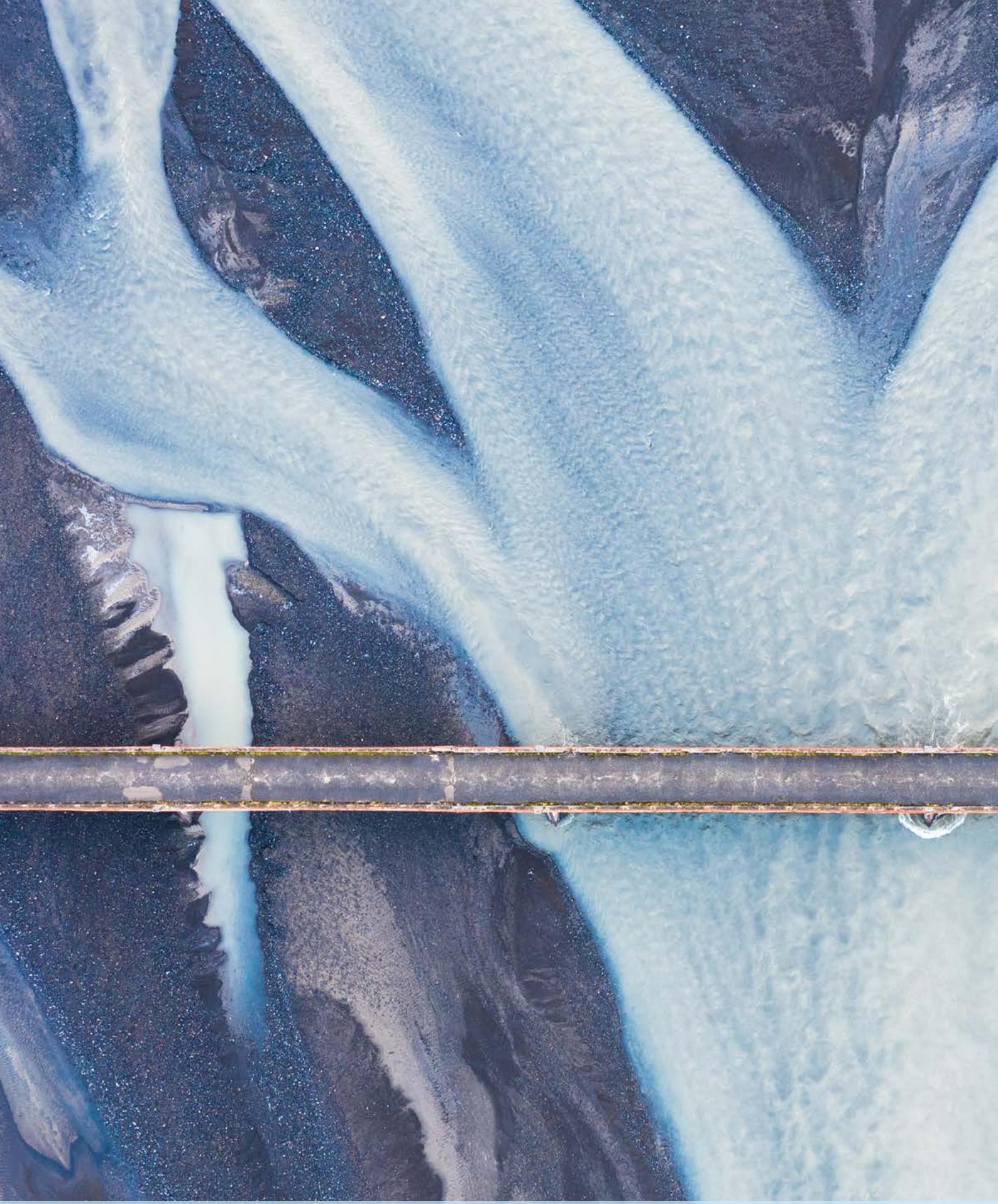

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Engjateigi 9 - 105 Reykjavík
www.lifsverk.is